HISTORI

ε

БIATPSP VIETPRP

ΠREJ

П. КН. KHARAΛAMBIT

„Biri im mos u ki zili ŋεrezεt liq, as mos
„deɕeroŋɕ te jεɕ baɕke mε ata.

[Liɣeratat' ε Soλomonit]

BUKURECT
NDP CTYПPCKROИP TP COQPRISP „DITURIA“
STRADA TURTURELELOR No. 14.
1899

BKSH

BKSH

ISTORI

ε

БIATЄSЄ VIETЄRЄ

„Biri im mos u ki zili ŋєrezєt liq, as mos
„deɕeroŋɕ te jєɕ baɕke mє ata.

[Liɣeratat' ε Soɔomonit]

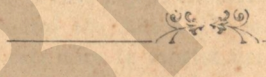

BUKUREȘT
NDЄ ȘTYПЄȘKROИЄ TЄ ȘOQЄRISЄ „DITURIA“
STRADA TURTURELELOR No. 14.
1899

BKSH

BKSH

1. Krijesa e botese. I,

Πɛrendia krijoi botene prɛj farɛzesc. Vɛtem mɛ ane te fjalese ti beri qiɛλin' ɛâɛ âɛne, mbimerate ɛâɛ lisat, diɛλine, henene, ɛâɛ yjte, piɛqɛte. ɛpɛsate, bagetine, kafɛete te giâa. Eâɛ nde funt beri ŋɛrine pas te ŋgaiturit ɛâɛ pas te ɛembeλyɛrit ti. Eâɛ i fryri ati, fryme pojtjɛ, domɛâene, ɛpirt te pavdɛkme, ɛâɛ ɛ ɛmeroj ate Aâam. Πo mɛqeneqe pa Πɛrendia sɛ nuk' ɛɛte mire te mbɛtɛt ŋɛriu vɛtem, i ndergoi ati gume, ɛâɛ mori ŋe nga briŋet'ɛ ati ɛâɛ beri gruan'ɛ pare, te çilene ɛ kluajti Eve, ɛâɛ ja âa Aâamit ɛok ɛâɛ ndihmes. Eâɛ Πɛrendia i bɛkoi, ata dyke âene: Ctohi ɛ ɛumohi, ɛ mbuɛni âɛne. ɛâɛ urâeroni ate, ɛâɛ zoteroni mbi pɛɛqɛt ɛ dɛtit ɛâɛ mbi ɛpɛset ɛ qiɛλit, ɛâɛ mbi ɛtɛset, ɛâɛ mbi ç'do ge te gaλe qe levis mbi âɛt. Eâɛ pa Πɛrendia giâe sa beri, ɛâɛ na tɛk iɛine fort te mira. Πa si mbaroj punet' ɛ ti, Πɛrendia uprɛjt te ɛtatene dite, te çilene per andaj ɛ bɛkoj ɛâɛ ɛ ɛeŋteroj ate.

2. Паrajsja. II.

Пεrendia vuri Ađamne εđε Evene nde ŋe kopɵt te bukure, qe quhεje Паrаisjε, te ciline ε kiɵtε mbiελe Пerendia, qe t' a punonin' ε ta ruanin. Eđε Пεrendia uđa atyre: Te ɡiđa mbimerate εđε drurete te kopɵtit jane nde puɵtεt tuaj εđε muntni te hani liruare, po prεj drurit te ŋohurit se mirese ε se kεqεse mos hani nga ay; sεpsε ate dite qe te hani nga ay dote vdisni. Пo Ađami εđε Eva, nuke ruajtne porosin' ε Пεrendise, po hengεre nga pεm' ε ndaluare. Atehεrε Пεrendia i maλekoi εđε i perzuri nga Паraisja ε i deboi, εđε uvu ŋe Khεruvim mε ɵpate flakε qe te ruante.

3. Kaini εbε Aveli. III.

Ađami εđε Eva lintnε ɵume femije, dermεst te çilevεt dy bij, Kaine εđε Avεline. Kaini ube bulk, εđε Avεli bari. Ие dite te dy veλεzerit i prune đurate Zotit. Пo đurata ε Avεlit i pelqεu Пεrendise, po nuk εđε ε Kainit. Sεpsε Avεli ja pru đuratene mε ɡiđe zemere. Пεr andaj Kaini si uzemerua, i đa te veλait Aveλit: Lε te vεmi jaɵte nde fuɵet; atjε pra usul kunder ati εđε ε vrau. Zoti ε pyεti Kaine dykε đene, ku eɵte yt veλa Avεli? Nuk'ε di u perɡεq Kaini. Sos une jam puajtes' i tim veλaj? Пo Zoti i đa ati: Ç' berε? Гaku i t' yt veλaj, bertεt tεk une prεj đεut. Imalekuare te jεte đεu, te cilene, ε pietovε mε ɡakn' ε t' yt veλaj, t' a punoɵ εđε fare a

pεme te mos te ape. Dykε penkuare εđε dykε drε-đure te hiqεɵ andεj ε ketεj mbi faqε te đεut. Eđε Kaini iku prεj faqεse Πεrendise, εđε vate ndeŋi mε ɡiđ ɵtepiaret' εti nde fɵati Naiđ nga lindja ε Πa-rajsεre Eđεmit.

Ađami beri εđε tjεtere bir, εđε ε quajti Siđ, ndermεst te cilite nemeronεne Mađusaλa poitjεɡati εđε Λamεkhu i at' i Noεse.

4. Πεrmbyteja. IIII.

Πεrezit po ɵumoneɵin per dit, po mε ɡiđ ata ɵto-neɵin εđε tε keqiat' ε ŋεrezivε mbi đεt. Πer andaj Πεrendia ngapati (apofasisi) te vdirŋe ε te barŋe ɡindjεn ε ŋεrezivε mε anen' ε permbytejεse. Vεteme Noεja iɵtε ŋεri i drεjte εđε mirederoŋes. Πerndeλεu pra ate Πεrendia εđε i đa te beŋe ŋe arke te mađε εđε te gatiteroŋe uɵkimn' ε nεvojɵime εđε te hyŋe nde ate, mε gruan' ε ti, mε te trε te bijt' ε ti, εđε mε te tri grat' ε te bijvεt ti, εđε te mape đε nga ŋe par nga te ɡiđa kafɵete. Eđε Noεja i mbaroj te ɡiđa sa i kiɵ đene ati Πεrendia. Atehεrε u hapne burimεt' ε avysεse, εđε poɵtedεrđiεt' ε qiελit, εđε bintε ɵi pa puɵim dyzεt dit ε dyzεt nεt. Ujerate u lartesuane pεsembeđεte kut permbi me te lartat ε malevεt. Eđε u mbytne' εđε ŋεrezit' εđε kafɵete, vεteme Noεja mbεt mε sa iɵ nde arket, ε cila lundrontε mbi uje-rat. Πas ketyrε ujete zuri te pakesonεj, εđε te ɵta-tembeđjεtene dite te ɵtatite muaj arka qendroj nde mali Ararat. Πas dyzεt dit dergoj korbine, i cili fluturoj andεj ε ketεj, εđε nuk' ukeđyε me prape.

Пactaj dergoj puλumbine. i cili, si s' ɡɛti vent te qendroɳe, ukđyɛ nde arket. Пas ɵtate dit, dergoj perseri pulumbine. i cili ukđyɛ perseri ndaje mbrema, dykɛ sjɛλe ude qɛpt te ti flɛte uλiri. Пas te tjɛra ɵtate dit dergoj jaɵte perseri pulumbine, i cili s' ukeđyɛ me. Atehɛrɛ Noɛja si u vertɛtua sɛ uđa đɛu, doλi jaɵte nga arka mɛ ɵtepiɡindejɛn' ɛ ti, ɛđɛ mɛ te ɡiđa kafɵete ɛđɛ i pruri đɛrorɛ (kurban), Zotit Пɛrendise qe ɛ ɵpetoj. Пɛrendia priti kurbane, ɛđɛ ɛ vertɛtoj sɛ nuke dote barɳe me mɛ ane te permbytejɛse ɡindejɛne ɛ ɳɛrezise. Bɛkoj đɛ Noɛne, ɛđɛ beri điate mɛ ate, ɛđɛ vuri ylvɛrine nde rɛt per ɵeɳe te điatese qe beri mɛ ate. Bekoj ɛđɛ te trɛ te bijt' ɛ ti, Simin, Hamne ɛ Iafɛđine ɛđɛ uđa atyrɛ: uɵtofɵi, ɛ uɵumofɵi. ɛđɛ mbuɵni đɛne, ɛđɛ urđeroɛni đɛ ɛ zoteroni ate.

5. Пyrgu i Vavelit. v. п.

Пas permbytejɛse nga lindesit' ɛ Noɛse u ɵumu ane ɵume dykɛ folure te ɡiđe ɳe ɛđɛ ate ɡuhe. Si ɛrđe nde fuɵet te đɛut Sɛnnaharit, prane lumit Efratit, ngapatne para sɛ te perndaheɵin, te ndertonine atjɛ qytɛt ɛđɛ pyrg ɵume te larte, te cilit maja te harintɛ ɡɛr nde qiɛλ. Пo Пɛrendia dykɛ daɵure te mundoɳe te perdukejɛne ɛ tyrɛ, u perzjɛu ɡuhene ɛđɛ nuke kupetonine me ɳeri jatrine. Mɛ kete meɳyre pun' ɛ atyrɛ mbɛt ɡysmɛmbaruare, ɛđɛ per andaj u quajt Vavɛl, domɛđene (te perzjɛre). Atehɛrɛ ɳɛrezit undane nde λauze ɛ nde kombɛ, ɛđɛ uperhapne mbi tere đɛne. Eđɛ ngalindesit' ɛ Si-

mit ndeŋne nde Asi; ŋgalindesit' ɛ Hamit nde Afrike, ɛðɛ ŋgalindesit' ɛ Iafɛðit nde Evrope.

6. Avraami. Sodomat e Gomorat. II.

Hɛrezite si uperhapne haruane Hɛrendine ɛ vertste, ɛðɛ aðuronine diɛλine, henene, yjte, ɛðɛ ato mbimerate, ɛðɛ kafɛete. Hɛrendia dɛɵ te zpɛðe ŋe λaus, i çili te ruantɛ fɛne ɛ vertɛte, ɛðɛ prɛj te cilite kiɛ per te ðale Cpetimtar' i botese. Qɛ ŋe ŋɛri i drɛjte, ðɛ mirederoŋes, i cili quhɛj Avraam ðɛ rintɛ nde Khapan te Mɛsopotamise. Eðɛ Zoti i ða Avraamit: Dil nga ðɛu yt, ɛðɛ nga pindetarɛte tent, ɛðɛ nga ɛtepia ɛ t' yt-ɛt, ɛdɛ çap nde ate ðɛ qe te kam per te deftyɛre, ɛðɛ dote beŋ ty Ate te kombit mað, ɛðɛ dote bɛkoŋ ty, ɛðɛ dote maðeroŋ ɛmerine tent. Eðɛ pið farat' ɛ ðɛut dote bɛkonɛne mbe ty. Avraami degoj fjalen' ɛ Hɛrendise ɛðɛ iku prɛj memeðɛse ti, mɛ gruan' ɛ ti Sarene, mɛ te nipn' ɛ ti Aotne, te birin' ɛ te veλajt, ɛðɛ ɛerbetoret' ɛ ti, ɛðɛ kopɛt' ɛ ti, ɛðɛ ɛrði ɛ ndɛŋi nde Khanaan. Ho pastaj pajti ŋe qarte nder mɛst bariŋɛt bagetivɛt Avraamit, ɛðɛ nder mɛst bariŋɛt bagetivɛt Aotit, sɛpsɛ qe te dy kiɛine ɛume bageti, ɛ pe te paλa, ɛðɛ nuk' i nxintɛ vendi te pinine te dy baɛke. Eðɛ Avraami i ða Aotit: Te lutem lɛ te mos jetë qarte nder mɛst mɛjɛ, ɛðɛ nder mɛst tɛjɛ, sɛpsɛ jɛmi veλɛzere. Apo nuk' ɛɛte pið ðɛu perpara tɛjɛ? ndahu pra prɛj mɛjɛ, nde vafɛ ti me te menpere, une vɛtɛ mbe te diaðte, nde vafɛ ti me diaðte une vɛtɛ mbe te menpere. Atehɛrɛ Aoti vat ɛ

ndeɳi nde qytɛt te Soẟomes' ɛ te Gomorese. Avraami ndeni nde ẟɛ te Khanaanit. Barja pra ɛẟɛ pa-nderimɛja paravinin' aqe ɵume nde ato qytɛtɛ. sa zoti i priɵi mɛ kete menyre. Ne dit ju refyɛ Zoti Avraamit nde list te Mamvrise atjɛ ku pintɛ ɛ bentɛ vapene ɛẟɛ i ẟa: Mɛ te vertɛte dote kẟɛnɛm tɛ ti posi mbe kete kohe te vitit; ɛẟɛ Sapa gruaja jotɛ tɛk dote kɛte bir, mɛ qeneqe Sapa gruaja ɛ Avraamit iɵtɛ ɵtɛrpe ɛẟɛ qe dy iɵine te ɵkuare ne verset. Herseri i ẟa Zoti Avraamit: kliẟma ɛ Soẟomavɛt ɛẟɛ ɛ Gomoravɛt uɵumua, ɛẟɛ mekat' i atyrɛ fort i maẟ; dote xbrɛs pra ɛẟɛ dote ɵoh, nde punuane te tere pas kliẟmese qe vjɛn tɛk une; nde mos po ta di; ɛẟɛ Zoti iku, pas si puɵoi dykɛ fole mɛ Avraamne. Dy enɒej ɛrẟe nde Soẟomat mbremanɛt, ɛẟɛ Aoti po pintɛ perane portese Soẟomavɛt; ɛẟɛ, posa i pa, ungrit, ɛ u doλi perpara ɛẟɛ uɳi vɛtejɛn' ɛ ti ɒɛr per ẟɛ, ɛ ẟa: Zoterin! Kẟɛhi nde ɵtepi te ɵerbetorit tuaj ɛẟɛ ɵkoɛni natene ketu; ɛẟɛ pas ɵume te luturaɵ ukẟyɛne ɛẟɛ hyne nde ɵtepi t' ati. Ho ɳɛrezit' ɛ Soẟomavɛt, qɛrẟeλuane ɵtepine, te riɳ ɛ plɛq, dykɛ kerkuare te dy ɳɛrezit ɛ huaj, pasandaj enɒejt u vɛrbuane syte atyrɛ, qe te mos mundine te ɒɛnine dɛren' ɛ ɵtepise Aotit. Eẟɛ ɳɛrezit' (sɛpsɛ Aoti, te dy enɒejt i pandɛhu uẟetare), i ẟane Aotit: nxipi jaɵte ketı vendi ɒiẟe ɳɛrezit tent, sɛpsɛ kete vent dota priɵime. Eẟɛ ndaj te xbarẟeλyɛre Eɳɒejte ngutne Aotine. Eẟɛ ay passi menoj, ɳɛrezite pokne per dorɛ ate, ɛẟɛ gruan' ɛ ati, ɛẟɛ dy te bijat' ɛ ati ɛẟɛ i nxuape jaɵte qytɛtit. Atehɛrɛ enɒeλ'i Zotit ẟa: Gpeto poitjɛne tendɛ; mos veɵtro prapa tɛjɛ, as mos pi ndeper ɒiẟ' ate vent. Atehɛrɛ Zoti

leɕoj ɕi sqyferi ɛ ziarmi prɛj qjɛλit mbi Soδomat ɛ mbi Gomorat, ɛδɛ priɕi keto qytɛtɛ ɛδɛ giδ' ato vendɛ perqark, ɛδɛ giδe vendesit' ɛ qytɛtɛvɛt ɛδɛ mbimat' ɛ δɛut. Eδɛ ay vendi ku kane qene keto qytɛtɛ eɕte tani Dɛt' i vdekure. Γɛr sot ɛ kete dite ay vent, mɛ ate te pare te ɛemtuare, na ben te dime, sɛ si mundon Πɛrendia mekataret' ɛ fajetorete. Πo ɛ ɛoqɛja ɛ Λotit vuri rɛ prapa, ɛδɛ ube Gtyλe Krypɛ. Eδɛ Sapa lindi djale nde plɛqeri, si kundre pat δene Zoti; ɛδɛ Avraami ja kluajti ɛmerine te birit, qe kiɕ mɛ Sapene Isaak. Eδɛ çuni upit, ɛδɛ ucvorδ; ɛδɛ Abraami beri ɳe gosti te maδɛ ate dite qe ucvorδ Isaaku.

7. Kurban' i Avraa[illegible]ll.

Πɛrendia dykɛ daɕure te provoɳe bɛsen' ɛ Avraamit i δa: Mɛp vɛteme-lindurine ɛ te daɕurin t' et bir Isaakne, ɛδɛ siλɛ ate nde ate mal, qe dote te trɛgoɳ une ɛδɛ beɳɛ *kurban* per mua. Eδɛ Avraami ungrit mɛ nate, ɛδɛ mopi mɛ vɛtɛ dy ɛerbetore ɛδɛ Isaakne birin' ɛ ti. Πas tri dit hariu nde funt te malit, ngarkoj Isaakne mɛ drut' ɛ kurbanit, ɛδɛ ay mori ziape ɛδɛ δikene. Mb' uδe Isaaku i δa t' Atit-ti: Ata im, ja ziari ɛδɛ drute; po ku eɕte daɕi, te cilene dota δɛrime? Πo Avraami u perɣeq, Πɛrendia, biri im, dote çaλeɕtisɳe per ate. Erδe pra ɛ hapine mbe ate vent qe u pat δene Πɛrend'a, ɛδɛ Avraami kδisi δɛporɛ, mbi te cilene stavosi drute; passi i liδi kenbet' ɛ δɛ duart' ɛ Isaakut ɛδɛ ɛ vuri mbi δɛroret siper druvet. Πasandaj ndɛjti doren' ɛ

ti, ɛðɛ mopi ðikene, qe te ðɛrtɛ te birine. Πo eŋɡeλ' i Zotit i ðiri nga qiɛλi ɛ i ða: Avraam! mos vere dore mbi dialine ɛðɛ mos ɛ vdis ate. Ηoha tahi sɛ i trembɛɛ Πɛrendise, sɛpsɛ as te daɛurine birine tent nuke pikeλovɛ per mua. Avraami, si ukðyɛ pa atjɛ afere ŋe daɛ, te ciline si ɛmopi ɛ beri *kurban* nde vɛnt te birit ti. Atehɛrɛ Zoti vertɛtoj se piɛt Avraamne, sɛ dote ɛumoŋe ɡindejɛne ɛ ti, posi yjɛt' ɛ qiɛλit, ɛðɛ posi pɛrene ɛ dɛtit, ɛðɛ qe, nga ɡindej' ɛ ti dote bɛkonɛne ɡiðe kombɛt' ɛ ðɛut.

8. Martesa e Isaakut. ΠIII.

Πas vdɛkjɛse Sapese, Avraami plot dit, deɛeroi te ɡɛŋe nusɛ per Isaakne. Θiri pra bɛsetarine ɛerbetuarin' ɛ ti Eliɛzɛrin' ɛðɛ i ða te vɛjɛ nde Memeðɛð' te ti, Mɛsopotami, te kerkoŋe nga farefisasit' ɛ ti nusɛ per Isaakne. Gerbetori si mopi ðjɛte kamiλa ɛðɛ ɛume darove vatɛ nde Mɛsopotami, nde qytɛt te Nahorit te veλait Avraamit. Γuŋezoj kamiλat' ɛ ti afere pusit, i cili iɛtɛ jaɛte qytɛtit. ɛðɛ u fal Zotit dykɛ ðene: O Zot! Πɛrendia i Avraamít tim Zot, te lutɛm ɛpme ŋe te qeλuare te mire sot ɛðɛ perndeλɛ Avraamne t'im zot; ja une tɛk po pi afere burimite ujit, ɛðɛ te bijat' ɛ ŋɛrezɛt qytɛtit viŋene te mpuɛŋene uje; ɛðɛ asaj vaizese qe t' i ðɛm, te lutɛm xbrit ɛtembene tentɛ qe te pi uje, ɛðɛ ajo te ðote, pi ɛðɛ dot' u ap uje ɛðɛ kamiλavɛt tua, ajo lɛte jɛt' ajo qe kɛ bere gati per ɛerbetorine tent Isaakne. Mɛzi ða keto, ɛðɛ ja tɛk ɛrði Rɛvɛka ɛ bija ɛ Vaðuilit, te birit Nahorit, vaize ɛ çkelqyɛre nga

bukuria, εâε plot hire. Si mbuθi θtembene ε saj, θerbetori i âa: Te lutεm εp-me te pi pakeze uje nga θtemba jotε. Eâε Rεvεka i âa ati te pije pioj εâε kamiλat ε ati. Eâε ay mopi ηe pale veâe t'arta sâε dy pεâdorεza (bylyxykε) t' arta εâε i a âa asaj εâε ε pyεti ε kujt bije eθte, εâε nde ka vent ne θtepi te tεt per te ndeηure; εâε ajo uperβεq: Jam ε bij' ε Vaâuilit te birit Nahorit. Nde θtepi tene kε-mi vent qe te piθ, εâε uθkim mjaft. Si degoj keto θerbetori, uηi kryεte εâε lavduroj emerin' ε zotit, εâε Rεvεka vrapoj nde θtepin' ε saj, εâε trεgoj te berate. Aavani, i veλaj i Rεvεkese perηeherεθ vra-poj per te priture Elεazarine θerbetore, te cilit i âa: Hyre, i bεkuar' i Zotit persε pi jaθte? εâε ay hyri nde θtepit, εâε θkarkoj kamilεtε, εâε i vune perpara a ti trapεzene te hantε. Πo ay âa, nuke dote ha-para sε t' u âεm, persε kam arâure. Eâε u trεgoj qελimne ε te arâurit ti. Lindesit' ε Rεvεkese u-perβεqne dykε âene: Kejo pune doλi prεj Zotit, sa nεvε s' mujme te kundrezojme. Na Rεvéka; mεpε ate per grua te Isaakut zotit tent. Te nε-sermεne, θkoj perηeherεθ Elεazari, nde Khanaan mε Rεvεkene, âε θerbetorεt'ε saj. Kur afronεθine nde Khanaan, Isaaku ı pa se largu εâε erâi ε i priti ata, εâε si ε mopi Rεvεkene ε pruri nde tende tè Sapese s' εmese ti. εâε ube gruaja ε ati εâε ε dεθi ate; εâε Isaaku unguθeλua per t'emen' ε ti.

9. JAKOVI EBE JSAFI. ΠIIII.

Avraami kiθ vdεkure me nde verse 175 vjεtε; εâε Revεka lindi dy bij biηake, nga te cilete i pari

u ɛmerua Isaf, pa i dyti Iakov. Isafi iɛtɛ i lɛɛtuar, ɛ qimɛ-dendur ɛðɛ ɡahtuar i mire ɛðɛ ɛkontɛ kohene zakoneriɛt nde per ara; Iakovi iɛtɛ i bute ɛðɛ rontɛ afere s' emese. Isaaku daɛurontɛ Isafne, po Rɛvɛka dontɛ me fort Iakovne. Ne dit Iakovi ɡɛʌezontɛ groɛe, po kur Isafi si ɛrði nga fuɛa i loðure ɛ i uretuar i ða Iakovit. Te lutɛm, ɛpme nga kjo ɡɛʌe sɛ uretoŋ, pa Iakovi u perɡɛq, dote ap, nde me ɛitɛ paralindjɛne t' endɛ: Te bɛtonɛm sɛ t' a jap, ða Isafi. Eðɛ keɛtu Iakovi mopi paralindjɛt' ɛ Isafit per pa keze buke ɛ ɡɛʌe ðjɛri. Isaaku si umblak, u vɛrbua; griɛi pra ŋe dit Isafne ɛ i ða: Gih, biri im, sɛ u plaka eðɛ nuk' ɛ di diten' ɛ vdɛkejɛse s'imɛ. Çap te ɡuaɛ ɛðɛ ɡɛʌezo-me ɡɛʌera, sikundre dua une ɛðɛ bjɛrme te ha ɛðɛ te te bɛkoŋ para sɛ te vdɛs. Rɛvɛka ɛ deɡoj kete; ɛðɛ mopi dy kɛða, ɛ beri ɡɛʌe te ɛiɛimɛ, si ç'i dontɛ Isaaku, mopi ɛðɛ robat' ɛ Isafit, vɛsi mɛ to Iakovne, ɛðɛ mbuloj duart' ɛðɛ svɛrkun' ɛ ti mɛ lekurat ɛ kɛðavɛt, ɛðɛ ɛ dergoj ti prurŋe t' ɛt ɡɛʌerate, te cilate ajo kiɛtɛ gatiture. Atehɛrɛ Iakovi ɛrð, ɛ i ða: Ata im! Isaaku uperɡɛq, cili jɛ ti biri im? Iakovi i ða: Une jam yt bir i pari; bera sikundre me ðɛ, ngrɛu pra, pi ɛ haj prɛj ɡahut t'im qe te me bɛkoŋe ɛpirti yt. Isaaku ɛ pyɛti si ukðyɛ kaqɛ ɛpɛjt, pa si ɛ prɛku ate ða: Zeri eɛte zeri i Iakovit, duarte pra, duart' ɛ Isafit. Pa si hengri bɛkoj Iakovine, si mopi ɛren' ɛ robavɛt ati ɛðɛ ða: Na ɛra ɛ tim biri posi ɛre fuɛɛ qe ɛ ka bɛkuare Zoti. Pɛrendia pra te ðaɛte nga vɛsa ɛ qiɛʌit, eðɛ nga te majmit' ɛ ðɛut ɛðɛ plot grur' ɛ vɛre; te ɛerbɛfɛine ɡindejɛ, ɛ t'ufalçine kombɛ: qofɛ zot mbi veʌɛzerit' ɛ tu, ɛðɛ bijt' ɛ s' at emɛ t'ufalçine; qofte i

maλekuar ay qe te maλekoɳe ty, ëãɛ qofte i bɛkuar' ay qe te bɛkoɳe ty... Πas pak hariu ëãɛ Isafi ëãɛ kerkoj bɛkimn' ɛ tɛt. Πa si mesoi sɛ Iakovi ɛ mopi mɛ te rɛme bɛkimne, uzemerua, ëãɛ dykɛ kjare i lutɛj tɛt te bɛkontɛ ãɛ ate. Isaaku pra si uperɲerua bɛkoj ëãɛ Isafne dykɛ ãene, sɛ dot' i ɛerbɛɳe te veλait, po qe ɳe dite dote lironɛt.

10. Te ikurit' te Jakovit. Þ.

Isafi pra merzittɛ Iakovne ëãɛ iɛtɛ vene per vrasejɛ, pas vdɛ̈kjɛse t'ɛt. Kete si mesuane Isaaku ëãɛ Rɛvɛka, keɛiλuane Iakovne te ikeɳe fɛɛurazi nde Mɛsopotami, ëãɛ te mape per grua ɳe nga te biat'ɛ Λavanit te veλait se Rɛvɛkese. Iakovi iku. Natene hariu nde ɳe vent, ku ãɛ fjeti, dykɛ pature nde nekryɛjɛ ɳe gur. Ndeke flintɛ u enderit, ëãɛ pa ɳe pale ɛkaλe te ɲata qe hapinine nga ãɛu ɲɛr nde qiɛλ, ëãɛ Ɲnɲejt' ɛ Πɛrendise dykɛ hipur' ɛ dykɛ sbriture mb' ato; pa Πɛrendia dykɛ ndeɳure lart mbato, i ãa ati: Une jam Zoti Πɛrendia i Avramit t'yt ɛt, ëãɛ Πɛrendia i Isaakut. Bɛne qe flɛ, dote ap ty ëãɛ ngalindesevɛt tu. Mɛ anene tendɛ, ëãɛ mɛ anen' ɛ ɲindejɛse satɛ dote bɛkonɛne ɲiãe kombet'ɛ ãɛut. Iakovi hariu nde Mɛsopotami nde Λavani, i cili pintɛ nde Khapan. Πa Λavani kiɛ dy bija, me te maëne Lihe, ɛ cila iqtɛ nga syte, pa me ɛrɛa Rakhile, ɛ çila iɛtɛ ɛume ɛ bukure. Iakovi kerkoj Rakhilene per grua, dykɛ ɛerbyɛre per ate nde kopɛ te Λavanit ɛtate vjɛt; po pas ɛtate vjɛt Λavani i ãa

ati Lihene, perandaj Iakovi u ngut te ϭerbεηe te tjεra ϭtate vjεt qe te mape Rakhılene.

11. ЈƂ KΘYERIT'E JAKOVIT. ÞI.

Si umbaruane katerembeđjεte vjεt qe pat ϭerbyεre, Iakovi ndeηi εđε ʀaϭte vjεt te tjεra baϭke mε Λavane. Eđε Пεrendia ε bεkoj, kaqε sa ube fort i bεgat, mε ϭerbetor'ε mε ϭerbetorε, ε mε kamiλa, ε gomare, ε mε lope εđε đen. Пer pune te ʀese qe ju ϭtua, Λavani ε cmirontε te đenderine. Eđε Iakovi atehεrε ungrit, εđε iku baϭke mε te dy te ϭoqεt' ε ti mε ʀiđe griʀen'ε kafϭevεt, ε bagetise, εđε mε ʀiđe ʀen' ε ti. Dykε kđyεre pra ʀendεje ηe prεnge, dykε trembure, nga zemerimi, ε nga merzitja ε te veλait Isafit. Пo Пεrendia fuqosi Iakovne, si uçfaq ati nde ʀume. Пa dykε daϭure Iakovi te prenoηe Isafne, i paradergoj darove te bεgata; po Isafi nuk' i priti; kur uafrua pra Iakovi, εrđi Isafi per te priture, εđε ε puϭtoj, εđε ε poku per qafε, ε puđi εđε klau.

12. JOSIFI. ÞII.

Iakovi pat dymbeđjεte djεm. Emerat' ε atyrεvε iϭine: Ruvím, Simεon, Lεvi, Iuđe, Isakhar, Zavuλon, Ƃan, Nεfđalim, Гađ, Asir, Iosif εđε Vεniamin. Пa Iakovi daϭuronte me tεper nga te ʀiđe Iosifne, te cilene εđε ε vjϭtε mε ηe pobe te bukure. Kjo sterlevizi kundre Iosifit nakar' ε te veλezervεt ti. Ky

BKSH

nakar uɛtua ɛâɛ me tɛpere, kur Iosifi u tregoj te veλɛzervɛ ti dy entera, te cilate paratrɛgonine sɛ ata dot' i faleɛine doŋe hɛre. He dit te veλɛzerit' ɛ Iosifit kuλotnine âent' ɛ te atit tyrɛ nde fuɛe, ɛâɛ Iakovi dergoj Iosifne qe te ɛintɛ te veλɛzerite. Ha keta si ɛ pane se largu Iosifne âane: Ja po vjɛn endepari, lɛ ta zeme taɛi ɛ ta vraseme. Ha lɛ ti âemi atit, sɛ biɛe ɛ ɛger ɛ hengri. Mos ɛ vrini, âa Ruvimi; mos dɛrâni ɣakn' ɛ ti nabaro. Lɛrɛni nde ŋe prua nde mɛs te ɛkrɛtetirese. Keto âa dykɛ qeλuare pastaj ta ɛpetontɛ. Mɛ te harire Iosifi, te veλɛzerite i svɛɛne poben' ɛ bukure ɛâɛ ɛ hoâe nde ŋe grope. Ho Iuâa u âa te veλɛzerɛt: Ç'dobi eɛte nde vrafɛim veλane tene ɛâɛ te fɛɛheme ɣakun' ɛ ati? ɛni, ɛâɛ lɛ t'ua ɛɛseme Ismailitevɛt: ɛâɛ lɛte mos veme duarte tona mbi ate; sɛpsɛ eɛte veλaj yne ɛâɛ merɛa jone. Eâɛ ja tɛk po ɛkonine ca trɛgetare Ismailite uâese per nde Egypte. Atehɛrɛ ata ɛ nxuare ŋa gropa, ɛâɛ ua ɛitne Ismailitevɛt per ŋezɛt arɣendɛ; ɛâɛ te veλɛzerit kriɛtuane poben' ɛ Iosifit te lɛrmene mɛ ɣak kɛci, ɛ ɛpune nde i ati dykɛ âene: Γɛtme kete pobe, vaλe mos eɛte ɛ t' yt biri? Ata ɛ ŋohu ɛâɛ kliâi. Bɛte pob' ɛ tim biri; biɛ' ɛ ɛger' ɛ paska ngrɛne Iosifne! Eâɛ çori pobat' ɛ ati, ɛ umbulua mɛ âɛs, ɛâɛ po kjantɛ vdɛkjɛn' ɛ te daɛurit birite ti, dykɛ âene: Mɛ ɲikλimn' ɛ tim biri dote sbrɛs nde vap.

13. Josífi nde Ɛgyɲtɛ. Ɲiii.

Ismailitete tregetarete si vane nde Egypte, ɛ ɛitne

Iosifne nde ɳe ɳɛri kryɛuɛtetuar i mbrɛtit Faraonit qe kluɛjɛ Iɛtɛfri. Iɛtɛfriu daɛuroj Iosifne sɛ iɛtɛ i mençim ëãɛ i drɛjte; ëãɛ ɛ vuri kujdɛstar te ɛtɛpiseti. Ilo ɛ ɛoq' ɛ Iɛtɛfriut iɛtɛ ɛ kɛqɛ, ɛ cila ngutte Iosifne mbe feλiqeri, ëãɛ mɛqeneqe Iosifi nuk' ɛ diɲontɛ, ajo ɛpifi fjale te keqia per Iosifne tɛk i ɛoqi, i cilí si i bɛsoj fjalet' ɛ sɛ ɛoqɛse, ɛ hoñi ate nde burk. Ilo ëãɛ ketu i miri Iosifi hoqi daɛurin' ɛ kryɛ burkruaɲesit, i cili ɛ beri mbiɛikoɲes i te tjɛreve te liëurvɛ. Nde ate burk qɛne ëãɛ kryɛ-vɛreɛtenesi ëãɛ kryɛ bukeberesi i Faraojt. Qe te dy keta pane endepa te cilate ja trɛguane Iosifit, ëãɛ ay, kryɛvɛ reɛtenesit i ëa, sɛ pas dri tit Faraoni dot te vere nde pune tentɛ, po te lutɛme te mos me baroɛ ëãɛ mua. kryɛ buke-beresit i ëa, sɛ pas te ëenit' ɛ Iosifit, mbe te trɛtene dite Faraoni kur po krɛmterontɛ diten' ɛ te lindurit t', i ra nder ment per ata te dy qe i kiɛte vene ne burk, ëãɛ u beri pas te ëenit Iosifit, po kryɛvɛreɛtenesi nuk' ɛ kujtoj Iosifne, po ɛ haroj, ëãɛ keɛtu ay beri ëãɛ dy vjɛt te tjɛre nde burk.

14. Te lartuaret' e Josifit. Biiii.

Ilas dy vjɛt Faraoni pa endera. Te pa ene, si kur hipenine ɳga lum' i Egyptese Niλit state lope te majmɛ, pas atyrɛ hipne te tjɛra ɛtate ckerëakɛ, ɛ ɛume te ɛemtuara te cilat hengepne te parate te ɛtatat te majmɛt. Te dytene perseri pa sikur mbine ɛtate kaλiɲ te mire, pas atyrɛ mbine te tjɛre ɛtate kaλiɲ te hoj ɛ te ëate, te cilete perpine te mirete. Faraoj udroë ëãɛ ëiri te giëe te diturit' ɛ magista-

ret ε Eɡyptese εɑ̃ε enderezgεɑ̃esit, po asŋe smundi ti zɡiɑ̃tε enderate. Atehεrε kryεvεreɵtenesi kujtoj Iosifne, εɑ̃ε i ɑ̃a Faraojt, i cili perŋehεrεɵ ε ɑ̃iri εɑ̃ε ε nxuare ɵpεjt nga burgu εɑ̃ε i vatε perpara Faraonit, i cili ja trεgoj te dya enderate. Iosifi i sɡiɑ̃i dykε ɑ̃ene: Qe te dya enderate kane ŋe deftεse. Te ɵtatet kaʎiŋ te mire jane ɵtate vjεt plot mε driɑ̃era ε liresi ε ɵume; te ɵtatat lope ckerɑ̃akε, εɑ̃ε te ɵtatet kaʎint' ε hoj ε te ɑ̃ate, deftεŋene te ɵtate vjεt te pastajmε qe dote jεte ɵtreŋtesir' ε maɑ̃ε, εɑ̃ε uri. Keɵiʎoj pra Faraone te vere ŋe ŋεri te mençme, ε te zote, i cili te perblεɑ̃e nde visar te tεperit' ε driɑ̃it ε te ɵtatevε vjεte te lirise, qe te ariŋe, ner te ɵtate vjεtεt' ε urise. Te sɡiɑ̃urit ε enderese εɑ̃ε keɵiʎεja ε mire aqε i pelqεu Faraonit, sa vuri Iosifne kujdεstar nde kete pune. Eɑ̃ε ay nxori unazene nga dora ε ti, εɑ̃ε ja vuri Iosifi nde dore, εɑ̃ε ε vεɵi mε poba te bukura εɑ̃ε i vari ŋe ɡεrdan t' arte pεɑ̃ qafes' ati εɑ̃ε ε hipi nde qεrεt te ti te dytene, εɑ̃ε mε ane te leçitesεt ε trεgoj ate Zot ɡiɑ̃e ɑ̃εut Eɡyptese.

15. Te arburit' e te veʎezerve Iosifit nde Egypte. Fn.

Sikundre trεguane enderat' ε Faraojt keɵtu qeʎoj; εrɑ̃ne pra te ɵtate vjεtete ε liresise, εɑ̃ε Iosifi mbloɑ̃i driɑ̃e mjaft. Πas andaj εrɑ̃ne εɑ̃ε te ɵtate vjεt' ε driɑ̃eɵtreŋtjεse, ε te urise. Uria iɵtε ε perɡiɑ̃eɵme, po nde ɡiɑ̃e vendεt' ε Egyptese kiɵtε driɑ̃e, te cilene ε ɵittε Iosifi si hapi visaret' ε grunaret. Hariu uria εɑ̃ε nde Khanaan, atjε ku rintε Iakovi. Πa si mesoj Iakovi

sɛ ɵitɛte driđe nde Egypte, dergoj atjɛ te bijte qe te blinine, mbajti vɛteme me te vogeline Vɛniamine. Te bijt' ɛ lakovit si ɛrđne nde Egypte, i duaλe perpara Iosifit, ɛđɛ i ulne kryɛte ɡɛr per đɛ posi ŋe Egyptasi te mađ. Iosifi ndonesɛ i ŋohu ata, po nuk' uđa te ŋohure, ɛđɛ u foli vraẓete, ɛ u đa. Nga vini? ɛđɛ ata uperɡɛqne: Nga đɛu i Khanaanit per te blɛre driđe. Iosifi đa, ju ini perɡoŋes kini arđure per te veɵtruare ɵtɛɡɛt'ɛ vendit. Eđɛ ata i đane: Nuk, Zot. Gerbetoret ɛ tu jɛmi dymbeđjɛte veλɛzer, te bijt' ɛ ŋe ŋɛriu nga Khanaani, me i vogeli mbɛt prane atit tene, ɛđɛ tjɛtri nuk' eɵte. Ini perɡoŋes, uperɡɛq Iosifi. Per pojtjɛn ɛ Faraonit, nuke dote ikni se ketɛjmi, para sɛ te viŋe me i vogeli veλaj juaj. Dergoni ŋe nga ju, ɛđɛ lɛte bjɛre veλane tuaj, ɛđɛ ju te tjɛret dote mbɛti ketu te liđure, ɡɛrsa te dalene fjalete tuaja, ne đoni te vertɛtene; po nde mos, mɛ te vertɛte ini perɡoŋes. Veλɛzerite si deɡuane te ɡiđa keto fjale đane ŋɛri jatrit: Drɛjteriɵt pesojme ɡiđe keto; sɛ utreguame ɵume te aɵpere nde veλaj yne sɛpsɛ pame ɵtrengimne ɛ ɵpirtit ati, kur na lutɛj ɛđɛ nuk' ɛ deɡuam perandaj ɛrđi mbi nɛ ky ɵtrengim. Eđɛ Ruvimi uperɡɛq atyrɛ, ɛ u đa: A nuk' u đaɵe juvɛ atehɛrɛ, mos i beni kɛq djalit? ɛ nuke me deɡuate; parandaj na tɛk po kerkonɛte ɡaku i ati; te ɡiđa keto fjale i đane Evraiɵt, sɛ ata nuke dinine sɛ Iosifi kupetontɛ; sɛ ɛ pandɛhnine Egyptas. Po Iosifi si i deɡoj keto umaλenɡyɛ ustervent ɛđɛ kjau. Pa si ukđyɛ urđeroj te liđɛte Simɛoni perpara syvɛt atyrɛ ɛ te vihɛte nde burk; ɛđɛ te tjɛrevɛ uđa lejene te kđɛnɛne; pa urđeroj te mbuɵnine đaset' ɛ tyrɛ grure ɛđɛ te hoλat' ɛ ɡiđe cilit

tja vintɛ fɛɛhurari nde ðɛst. U kðyɛne nde Khanaan, hapne ðasete, ɛðɛ kur pɛne te hoλate u habitne. Ani i trɛguane Iakovit te berate, i cili kur depoj piðe keto pune upikλna fort ɛðɛ ða: Iosifi nuk' ɛɛte me, Simɛoni ɛɛte nde burk, ɛðɛ Vɛniamine doni te ma hjɛkeni? Nuk, im bir nuke dote vinɛ mɛ ju. Nder keto, driðete umbarua, ɛðɛ Iakovi ungut te dergonɛ nde Egypte mɛ te tjɛrete bijt' ɛ ti ɛðɛ Vɛniamíne. Si harine keta nde Egypte, uperparuane nde Iosifi, i cili i priti miqeriɛt dykɛ pyɛture: Pɛte ɛendoɛe ata juaj, ay plaku qe me patte ðene? pa keta uperpɛqne sɛ pon ɛðɛ ɛɛte mire. Has andaj i pyɛti: Ky ɛɛte veλaj juaj me i vogeli qe me patte ðene? Eðɛ ða, Hɛrendia te perndeλɛfte djaλi im! Ha kur ɛ pa Vɛniamine, aqɛ umaλenpyɛ, sa s'mundi me te mbantɛ vɛtehɛne, po hyri me nɛ tjatere ðome te vɛçte ɛðɛ kjau. Anl si lausyte i ðipi ata te drɛkɛne baɛke mɛ ate; ɛðɛ urðeroj te vene buke; ɛðɛ vuri nɛ truvɛze vɛç per ate ɛðɛ nɛ tjatere vɛç per te veλɛzerit, pas zakonit ðeut atyrɛ. Veλɛzerit' uçuditne fort, kur pane sɛ i vu te pine nde truvɛzet piðe si ciline pas rjɛɛtese versese tyrɛ, ɛðɛ Vɛniaminit i ða pjɛse pɛsemeze me te maðɛ nga te tjɛrete; kjo me ɛume i habiti ata; ɛðɛ henger' ɛ pine baɛke mɛ ate, dykɛ qezuare.

16. Ç,FAQEJA E JOSÍFIT NDE TE VEΛEZERIT' E TI. ÞΠI.

Kur dɛɛne te veλɛzerit' ɛ Iosifit te kðɛneɛine nde te ɛtepi, urðeroj kujdɛstarin' ɛ tí t'u mbuɛnɛ ðasete

mɛ grure, ɛðɛ te vere perseri arɡɛndine ɡiðe cilit nde ðɛst. Πa nde ðɛs te Vɛniaminit te vere ɛðɛ qɛftine ɛ vɛrese te arɡenttine ɛ ati. Te nɛsermɛne nde menɡɛs ikne; po mɛzi kiɛine daʎe prɛj qutɛtit ɛðɛ kujdɛstari i ndoqi pas urðerit Iosifit ɛðɛ i zuri dykɛ ðene: Πsɛ voðte qɛftin' ɛ arɡente te tim Zoti? ɛðɛ ata ðane: persɛ flɛt keto fjale zoti yn? nde qofte qe doɳe nga nɛ voði qɛftine, lɛ te vritɛte ɛðɛ nɛ lɛ te benɛmi ɛerbetore Zotit tent; ɛðɛ ay u perɡɛq: lɛte jɛte sikundre ðoni. Eðɛ ata ɛpɛjtuane, ɛ ɛkarkuane ɛðɛ hapne ðasete ɡiðe kuɛ ðɛsn'ɛ ti. Zuri pra kujdɛstari te kerkontɛ nga m' i maði ɛ mbaroj nde i voɡeli, ɛðɛ na tɛk uɡɛnt qɛft' i arɡente nde ðɛst te Vɛniaminit. Atehɛrɛ veʎɛzerite çuape pobat' ɛ tyrɛ nga pikʎimi, ɛ u kðyɛne nde qytɛt. Iosifi i qɛrtoj fort per kete pune, pa ata zdinine ç' te ðoɛine. Atehɛrɛ Iuða zu te flase. Çe ti ðɛmi Zotit tene? çí te flaseme? a qyɛ dote lajme vɛtehɛne? ja tɛ jɛmi ɛerbetoret' ɛ Zotit tene, ɛðɛ nɛvɛ ɛðɛ ay qe i uɡɛnt potiri. Mos u befte, te beɳ une kete pune, ða Iosifi: ati ɳɛriu qe i uɡɛnt qɛfti. ky dote mbɛtɛte ɛerbetuar, ɛðɛ ju ɛkoni nde paqtim tɛ ata juaj. Atehɛrɛ i ða Iuða Iosifit; te lutɛm Zoti im te mbɛtem une ɛerbetuar nde vent te Vɛniaminit, po ate lɛrɛ te kðɛnɛte nde ati yne, sɛpsɛ nde ukðɛfɛime nɛvɛ vɛteme pa Vɛniamine, ata yne dote vdɛse nga pikʎimi. Iosifi s' mundi me te mbantɛ vɛtehɛne. Urðeroj te dilnine jaɛte te ɡiðe sa qɛne atjɛ, ɛðɛ plot lot nder sy kliði dykɛ kjare, ɛðɛ u ða te veʎɛzervɛ: Une jam Iosifi; une jam veʎaj juaj, te cilene ɛ ɛitte; a pon me im ate? Πo te veʎɛzerite s' muntnine ti perɡiɡɛɛine, sɛpsɛ u trumbuʎuane nga te paret' ate

nder ey. Turp ɛ frikɛ uperjzɛne baeke mɛ gezim ɛ mɛ çudi, kaqɛ sa te giđe ndeɳne si te ngrire. Iosifi perteriti fjalete dykɛ đene. Afrohi, mos upikλoni sɛ me eitte, sɛpsɛ Πɛrendia me dergoj ketu perpara juɛ qe t' uruaɳ rojtjɛne. Gpejtoni ɛ i trɛgoni kete tim' ɛti, ɛđɛ sterlevizni ate te viɳe ketu mɛ giđe ɛtepiɳindcjɛn' ɛ ti, sɛpsɛ uria dote jɛte ɛđɛ pɛse vjɛt te tjɛre. Πastaj ra mbe qafet te Vɛniaminit ɛđɛ klau, ɛđɛ si puđi giđe te veλɛzerit' ɛ ti klau mbi ata. Iosifi pra i dergoj t' ɛt qɛrɛ per uđene, ɛđɛ te tjɛra đurata te vejyɛra.

17. Jakovi nde Egypte. Fpii.

Te veλɛzerit' s Iosifit ikne dykɛ sjɛλe đuratat' ɛ vejyɛra qe u pat đene Iosifi. Πo ɛđɛ Faraoj si mesoj ugezua ɛđɛ dergoj mjaft đurata te vejyɛra ɛđɛ qɛrɛ per te sjɛλe Iakovne. Πo sa ukđyɛne djɛmte tɛk i ati bertitne dykɛ đene: Iosifi eɛte gaλe, ɛđɛ eɛte i pare mbi giđe đɛn' ɛ Egypterise. Iakovit i upopit zɛmera sɛpsɛ nuke i bɛsontɛ. Πo si pa darovete ɛđɛ qɛrɛte bɛsoj ɛđɛ đa: O Zot, tjatere ge s' te kerkoɳ me, im bir Iosifi ɛđɛ pon; dote vɛtɛ ta ɛoh para sɛ te vdɛs. Eđɛ perɳeherɛɛ Iakovi vatɛ nde Egypte baeke mɛ te bijte, ɛđɛ mɛ nderlindesit' ɛ ti, gaɛteđjɛt' ɛ gaɛte vɛta. Iosifi kiɛtɛ dale per te priture t' ane; pa si ɛ pa ate juleɛua nde puɛtimɛt' ɛ ti mɛ lot. Πa Iakovi i đa Iosifit: Tani lɛ te vdɛs, sɛpsɛ pon ɛđɛ te paɛe. Iosifi perparoj t' atne nde Faraoj i cili i priti miqesiɛt, ɛđɛ uđa te giđa te mirat' ɛ Egyptese ɛđɛ đɛ te vɛçte per te ndeɳure.

18. Vdekeja e Jakovit ebe e Josifit. Ɓпiii.

Iakovi pojti nde Egypte ɵtatembeđjɛte vjɛt. Πo kur u afrua dita ɛ vdɛkejɛse ti, Iosifi i soʎi ati te dy tɛ bijte Efraimne ɛđɛ Manasine qe t' i bɛkontɛ. Iakovi i bɛkoj ata, ani ɛđɛ Iosifne ɛđɛ ɡiđe te bijte ɡiđesicilin' ɛ bɛkoj vɛç ɛ vɛç. I porcsiti te mbɛtɛne bɛsetare nde ađurim te Πɛrendise vertɛte, ɛđɛ i vertetoj sɛ Πɛrendia perseri dot' i ɵpintɛ nde đɛ te aterevɛ tyrɛ, domɛđene, ne Khanaan. Πa si đa keto, vdiq nde verse ŋe qint ɛ dyzɛt ɛ ɵtate vjɛt. Πas vdɛkejɛse Iakovit, Iosífi ɛđɛ te veʎɛzerite ɛđɛ paresia ɛ Egyptese, ɛ mɛ qɛrɛ ɛ mɛ kaleri, ngritne, mɛjtne. ɛđɛ ɛ prune ude đɛ te Khanaanit, ɛđɛ ɛ varuane nde vapt te aterevɛ ti, si i kiɵte porositure ndaj Avraamit. Πas ketyrɛ u kđyɛne nde Egypte. Te veʎɛzerit' ɛ Iosifit kiɵine si frike u vdiq i ati, mos ua ɵpaguaŋe atyrɛ per te kɛqɛne qe i patne bere. Πo Iosifi u đa atyrɛ: Mos kini frike se đɛ pas-ketaj dot' udaɵuroŋ si ç' ukam daɵure; pa poj Iosifi ŋeqint ɛ đjɛte vjɛt; nde kohe te vdɛkejɛse uđa te veʎɛzervɛ: Une po vdɛs, po Πɛrendia mɛ te vertɛte dot' u ɵpjɛre juvɛ nga ky đɛ nd'ate đɛ qe uperbɛtua aterevɛt tane. Eđɛ i vuri mbe bɛ te veʎɛzerite qe te ɵpinine ɛɵterat' ɛ ti nde Khanaan kur dote vinine atjɛ. Eđɛ vjɛtɛt ɛ Iosifit ɡɛr kur vdiq iɵine ŋe qint ɛ ŋezɛt, pa si vdiq ɛ baʎsamosne ɛđɛ ɛ vune nde ŋe apke ude Egypte.

19. Moisiu. Ƀпiiii.

Пas vdɛkejɛse Iosifit, ɛɗɛ Faraonit qe iɵtɛ nde dıtet'ɛ ati, Israilıtet uɵtuan' ɛ uɵumuane kaqɛ ɵume sa Faraoj i ri u kiɵtɛ friken. Пerandaj u vu Faraoni te ndaloŋe ɵtuarjɛne te Israilitevɛ, mɛ angarira ɛɗɛ pune ɵume te renda. Пo sa me ɵume i ɵtrengonine aqɛ me ɵume ɵtoneɵine. Sido qe vune permbi ata kujdɛstare te aɵpe e ɛ te liq. Eɗɛ mberɛti i Egyptianevɛt u foli mamicavɛt Evrɛvɛt ɛ ɗɛ ɗa, kur t' u mɛpni foɵŋate Evrɛvɛt, ɛɗɛ te ɵihni mbe te lindurit, nde qofte maɵkuƛ, vrahɛni; po nde qofte femere lɛte poŋe. Пo mamicate patne frike Пɛrendise, ɛɗɛ nuke benine pas te ɗenit te mberɛtit, po i lìn ne ƀaƛe mɛɵkujte. Пastaj mberɛti (Faraoni) urɗeroj Egyptianete te pembɛnine ƀiɗe mɛɵkujte qe lindnine grat' ɛ Evrɛvɛt, ɛ t'i hiɗnine nde lume te Egyptese qe quhɛte Niƛ. Пa ŋe grua prɛj filise Lɛviut Israilite poƛi ŋe djaƛe te bukure. Ajo ɛ pɵɛhu ate trɛ muaj; ɛɗɛ passi s' mundi ta pɵihtɛ me ɵume, ɛ vuri nde ŋe ɵporte te pisosure, qe te mos hyntɛ uje brenda, te cilene si ɛ mopı ɛ motr' ɛ djalit ɛ vurì buze lumit, ɛɗɛ pritɛ atjɛ te ɵihtɛ sɛ çe dote benɛje. Пas pak ɛ bij' ɛ Faraojt sbriti nde lume té lajɛj; ɛɗɛ kur pa ɵportene dykɛ lundruare mbi ujet, urɗeroj ŋe ɵerbetorɛ ta mape; si ɛ hapi ɵportene pa djalene brenda, qe po kjantɛ. E pikƛoj ɛɗɛ ɗa: Dote jɛte mɛ te vertɛt nga djɛmt' ɛ Evrɛvɛt. Atehɛrɛ ɛ motr' ɛ djalit u afrua, ɛ i ɗa se bijese Faraonit. A do te vɛtɛ te sjɛƛ mendɛɵe ŋe grua Evrɛe qe te sisoŋe djalene? ɛɗɛ ajo i ɗa, ɛce; ɛɗɛ vaɵeza vatɛ, ɛ

ðiri t' emen' ε djalit. Eðε ε bija ε Faraonit i ða asaj: Mεr kete djale, εðε sisojε, pa une dote ap pagene. Eðε gruaja mopi djalene εð' εsisontε; pa si upit, ja pruri se bijεse Faraonit, εðε u be i bir' i asaj: εðε ε εmeroj Moisi, domεðene, nxiεre nga ujete.

20. Πrovimi i Jakovit. Þb.

Nde vjεtεt' ε Moisiut pontε nde ðε te Avsitiðese Arabise ηe ηεri i drεjte εðε mirederoηes qe ε kiεtε εmerinε Iov. Iεtε εume bεgat, εðε kiεtε εtate bij' ε tri bija, te cilete gostitεine ηεri jatrine, dykε mape mε ta εðε te tria moterate εðε si mbaroneεine ditt'ε gostise i at' i tyrε pruietε kurban per femien' ε ti, sεpsε kiεtε frike mos mεkatonine nder mendejε te bijte. Ky ηεri i lumure ndeneuvu, nga te hεqurit dore te Hyjit, per te provuare mirederimεja ε ati nde mjεresi te frikeεmε.

Hεren' ε pare ηe tufe kusareε rembεu pendet' ε qεvε εðε gomarete ndeke kuλotnine; pas andaj zjar pa nga qjελi εðε i vdjari gripen' ε ti, εðε kalores muare kamiλat' ε ti, εðε εerbetoret' ε ti i εkuane ndeper goje te ðikese. Ere ε forre hoði poεte εtepine, nde te cilene, iεine femij' ε ti mblεðure ε hanine, pa si upiakosne vdiqne ndene pezimεt' ε εtepise. Si mesoj keto ηiðe Iovi çori pobat' ε ti, qεði lεεerat' ε kokese ti. εðε ra per ðε ufal ε aðuroj εmerin' ε Πεrendise εðε ða: Lakuriq doλa nga barku i s' imejε, lakuriq εðε dote keðenεm. Zoti i ða Zoti i mopi; qofte εmeri i Zotit i bεkuar!

Πrovimi i bεsese Iovit under ηεr nde trup' i ti

sɛ si qɛne mjaft' ato, po Djaλi i ια mɛ plage te kɛqɛ, qɛ nga maj' ɛ kokese ɡer nde funt te kembevɛt, te cilat' i kruantɛ mɛ ɳe veλɛzɡe dykɛ ndeɳure permbi plɛhet perjaɛta qytɛtit. Gruaja ɛ ti si ɛ pa ate nde t'atile qendruarje; ɛ sterleviste te ðoɛ fjale kunder Πɛrendise, ɛãɛ te vdɛse. I duruaremi pra Iovi u perɡɛq: Πɛrsɛ folɛ si ɳe nga ɡrat' ɛ mara? sikundre pritme te mirate prɛj dorese Zotit, s' do te durojme ɛãɛ te keqiate?

Miq te Iovit trɛ mberɛter ɛrðue per te pare ɛ per te nguɛuλuar' ate; pa si ɛ pane nde kete qendruareje, mbɛtne ɛtate dit ɛ ɛtate nɛt pa folure as ɳe fjale ati. Atehɛrɛ Iovi u maλeɳɡyɛ, ɛãɛ maλkoj diten' ɛ lindejɛse ti ɛãɛ ɛ nemi.

Atehɛrɛ miqt' ɛ ti zune perfjaleje mɛ ate, dykɛ kerkuare ti trɛgoninɛ sɛ prɛj mekatavɛte peson, ɛãɛ ɛ keɛiλonine te pɛndonɛ te. Πastaj si ɛrði ɳe tjɛter ɛãɛ ɡykontɛ lovne. si fajɛtuar. Atehɛrɛ ɛrð ze prɛj qjɛλi, dykɛ qɛrtuare Iovne ɛãɛ ata. Iovi kerkoj ndjɛse prɛj Zotit. Πas ketyrɛ i pelqɛu Πɛrendise t'i ɛpte ɛerim. Eãɛ ɛ ɛeroj ate ɛãɛ i ða ati me ɛume nga ato qe humbi. Lindi perseri ɛtate bij ɛãɛ tri bija, ɛãɛ kopɛ dymezaj nga sa kiɛ para provimite. Keɛtu Zoti bɛkoj te pastajmɛt' ɛ Iovit me tɛpere sɛ te parate. Πas kesaj plage Iovi poj ɛãɛ ɳe qint ɛ dyzɛt vjɛt. Πa te ɡiða vjɛtɛt' ɛ pojtjɛse ti u bene 248 ɛãɛ pa nderlindes te ti ɡer me te katerne brɛs

21. Gergimi i Moisiut Þbi.

Moisiu si u bupos la mberɛtetorɛne, ɛãɛ vatɛ nde

ŋekombasit' ɛ ti te cilete i ɵihtɛ nde mundim ɛ ndɜ ɵtrengim Ne dite kur kɪɵtɛ dale jaɵte, si pa ŋe Egyptian qe pihtɛ ŋe Israilit, ɛvrau Egyptiane; ɛâɛ ɛ fɵɛhu nde rɛrɛt. Te dytene dite doλi ɛâɛ pa dy bura Evrɛjɵ qe po piheɵine. Eâɛ Moisiu i âa: ati qe fejɛntɛ; perɜɛ pɛh t'afermine tent? Eâɛ ay i âa cili te vuri te pare ɛ ɡukates mbi nɛ? A po mos do te me vraç sikundre vravɛ diɛ Egyptiane? Eâɛ Moisiu u frikesua, ɛ âa, mɛ te vertete kjo pune umuar vɛɵ. Faraoj kur depoj kete pune kerkontɛ te vriste Moisine; perandaj Moisiu iku ŋga syt' ɛ Faraonit ɛâɛ vatɛ nde âɛ Maâiam, andɛj ŋga iɵtɛ Avrami, ɛâɛ ndeŋi afere pusit. Eâɛ prift'i Maâiamese kɪɵtɛ ɵtate bija; te cilat' ɛrâe ɛ nxuare uje mbuɵŋe govatate, qe t' u ɛpnine uje âenɛt t'ɛt. Ha si ɛrâe barinte i debuan' ato, ɛâɛ Moisiu unɡrit ɛ u ndihu atyrɛvɛ, ɛâɛ nâa uje âenevɛ tyrɛ. Nga kjo pune u ŋoh mɛ Ioâore tane ɛ çupavɛt i cili iɵtɛ i par'i Maâianevɛt ɛâɛ Hrift i Hɛrendise. Eâɛ u martua mɛ ŋe nga te biat' ɛ Hriftite Ioâorit qe quheje Sɛpfore, ɛâɛ ɛ vuri te ruantɛ âente. Ne dit Moisiu ndeke kuλottɛ âent'ɛ te vjɛherit pa ŋe fɛpe qe dipɛj nde flage ɛâɛ nuke çperflaɡɛj, domɛâene qe flaga s'ɛ hantɛ. Eâɛ Moisiu âa: lɛte kâɛnɛm te veɵtron kete çudi te maâɛ persɜ nuke dipɛte fɛpa. Ay kur u kâyɛ qe te ɵohe, doλi ŋe ze nga mɛs' i fɛpese ɛ âa: Moisi, Moisi! ɛâɛ Moisiu uper ɡeq; ketu jam; zeri bertiti: Mos u afro ketu, cbaâ kepucete prɛj kembevɛt tua, sɛpsɛ nd' ate âɛ qe ɵkɛl ti eɵte ɵent vent. Ani âa: Une jam Hɛrendia i tytɛt, Hɛrendia i Avraamit, Hɛrendia i Isaakut, ɛâɛ Hɛrendia i Iakovit. Eâɛ Moisiu fɵɛhu faqɛn ɛ ti, sɛpsɛ kɪɵtɛ frike te ɵintɛ syte mbe Hɛrendine.

Eâε Zoti âa: Haεe te vuajturit' ε mundimn' ε ɲendjεse s' imε nde Egypte εâε cbrita te εpεtoɲ ata nga duart' ε Egyptianevεt, εâε t'i nxjεr nga ay âε, εâε t' i εpiε nde ɲε âε te mire ε te ɲεre, nde ɲe âε qe piεâ qumeεt' ε mjalte; εâε i âa ati sε Faraoj dote kundreqendroɲe, po une dote jεm mε ty. Eja pra ketu, εâε dote ndergoɲ tε Faraoni εâε dote nxjεrç nga Egypta Λausne t' im te bir' ε Israilit. Ha i âa εâε εok Moisiut te veΛane ε ti Aarone, sε Moisiu iεtε ɲuhevones.

22. Te εjete Hlaget e Faraojt. ΔΔii.

Moisiu εâε Aaroni vane nde Egypte εâε i âane Faraojt. Zoti Hεrendia i Israilit keεtu âote: Dergo Λausne t' im qe te krεmteroɲe per mua nde εkrεtetiret; εâε Faraoj âa: Cili eεte Zoti qe t' i degoɲ zene ati, qe te dergon Israiline? Nuke ɲoh zone, as Israiline sε kam per te leεuare. Eâε qe ate dite urâeroj t' i vene Israilit bape me te rende sε perpara. Moisiu beri perpara Faraoit çudi mε εkoɲn'ε ti, po ay nuk' ubint, sεpsε εâε magistaret' Egyptianete ɲiâ' aεtu. Herandaj Hεrendia dergoj mε ane te Moisiut mbi Faraone nde Egypte âjete plage te renda mbi Λausne ɲerene pas jatrese; vεte Evreɲte qe rinine nde âε te Γεsemit nuke pesuane ɲekafε. Nde ç' do plage Faraoj zotonε i tere Λausne te dale, po si εkontε plaga pεndonεj. Hlagete iεine keto:

1). Aaroni ndεjti εkoɲn' ε ti mbi lumet te NiΛit εâε ujte ube ɲak. Ctate dit lumi piâtε ɲak. Kaqε

sa s' muntɛ te pintɛ uje as ŋɛri, ɛâɛ giđe pɛɛqɛt' ɛ lumit ngorâne.

2). Aaroni ndɛjti dorene mbi ujerat' ɛ Egypterise: ɛâɛ duaλe brɛtkosa, ɛ mbuluane âɛn' ɛ Egypterise, ɛâɛ ryne ndeper ɛtepit' ɛ atyrɛ, ɛ ndeper ɛtratɛrat, ɛ ndeper fupat' ɛ ndeper magɛt' ɛ bukese.

3). Aaroni i ra mɛ ɛtapne pluhurit âɛut, aâɛ giđe pluhur' i âɛut ube kepuɛa ndeper ŋɛrezit ɛ ndeper bagetit, ɛ ndeper giđe âɛn' ɛ Egyptese. Atehɛrɛ, mɛ qene qe magistritet nuke muntne te benine ɛâɛ kete çudi mɛ magi, i đane Faraonit ky eɛte giɛt' i Ilɛrendise, po ay aɛperoj zɛmerene.

4). Ilas kepusavɛ ɛrâne ɛumiçe mizeqenɛɛ nde ɛtepit te Faraojt, ɛ nde ɛtepit te ɛerbetorevɛt ti, s ndeper giđe âɛn' ɛ Eâypterise, aqɛ ɛume sa âɛu u vduar nga mizeqenɛja

5). Ngorâjɛ nde kafɛat' ɛ bagetit te Egyptjanevɛ, nga bageti' ɛ Israililevɛ s' ngorâi as-ŋe.

6). Moisiu, pas urâerit Ilɛrendise mbuɛi duarte mɛ hi, ɛâɛ ɛ perhapi nde ɛret nder sy te mberɛtit: ɛâɛ ube ŋe te nxɛhete, qe u duaλe koqɛza mɛ qɛlp, ɛâɛ umbuɛne mɛ drɛgeze, giđe ŋɛrezit' ɛ ɛtɛzete.

7). Moisiu pas urâerit Zotit ndɛjte stapn'ɛ ti nde qiɛλ, ɛâɛ Zoti dergoj bubuλima ɛ vɛtetima ɛ ŋe brɛɛer te mađ qe s'pat pene kupe ndoŋe hɛre nde Egypte. Zjar i perzjɛre mɛ brɛɛer. Eâɛ u âyɛne drure, ɛ u-vrane ŋɛres ɛ bageti ndeper fuɛat nga brɛseri. Atehɛrɛ Faraoj dergoj mɛ vrap ɛ âiri Moisine ɛâɛ Aarone ɛ u âa atyrɛ: Kete hɛre fejɛva ɛ mekatova, luti Zotit qe te puɛoŋene se peni bubulimat' ɛ meâa ɛ brɛɛeri, ɛâɛ une dot' u beɛoŋ. Eâe Moisiu doλi jaɛte qytɛtit, ɛ julut Zotit, ɛâɛ puɛuane bubuλimat'

ε brεεeri. Πo Faraoni perseri aεperoj zemeren' ε ti posi perpara. Brεεeri i ra lirit ε εlbit: sεpsε εlbi kiεtε zene kaλi, εâε liri iεtε bere kaλam, po gruri εâε terεera nuk' u priεne, sεpsε iεine te kerâiɳa.

8). Fryri ɳe hεre prεj lindejεse, ε pru karkalεce, ε umbuε giâe âεu, εâε hengepe giâe çe pat lene brεεeri pa priεure, sa s' mbεt as ge ε ɳome, as mbi drurete, as mbi barerat' ε Fuεese ndeper giâe âεn' ε Egypterise.

9). Moisiu ndεjti doren' ε ti mbe qjελ, εâε ube ɳe εpesire ε dendure mbi giâe âεn' ε Egypterise tri dit. Eâε nuke εihtε ɳεri jatrine; as nuk' ungrε ɳεri nga vendi i ti tri dit.

10). Nde mεs te natese, Zoti vrau çe do djale te paralindure; qe nga djal' i paralindure i Faraoit qe pintε nde fron te ti, ger mbe te paralindurine djale te robit, qe iεtε nde burk εâε giâe te pjελat' ε para te bagetivεt.

Eâε Faraoni ungrε natene, εâε giâe εerbetoret' ε ati, εâε giâ' Egyptianete: εâε ube kliâme ε maâε nde Egypteri; sεpsε nuk' iεtε εtepi, qe te mos kiεtε te vdεkure.

Πa arâure kjo ε fundite plage, Moisiu, pas urâerit te Πεrendise, porositi Evrεɳte, te âerɳe cilado εtepigindejε, a nde eεte ε vogele baεke mε ɳe tjε-tere, qenq motar, εâε te kriεtoɳene praget' ε dyεrvε mε gakne, qe te εpetonine nga Pngeλi vduaresi i cilitdo paralindurit Egypteve εâε qengine ta hanine te pjεkure mε kulaç pa brume, εâε te jene gati per te ikure. Kjo eεte ndeɳeja ε Πaεkese Evrεvεt, te cilene ε kremteroɳene per mot, per kujtimt' i te da-lite nga Egypta.

23. Te dalete e Israilitevе nga Eгупта. ΔΔIII.

Faraoj, si udroð nga ε ðjεta plage, ðiri Moisine ε Aarone natene εðε u ða: Dilni te ɡiðe εðε kafɵete εðε bagetite tuaj, nga λausi im, εðε εceni te aðuroni Πεrendine tuaj pa bεkomeni εðε mua. Israilitete si u huane nga Eɡyptianete εne te arta, ε te arɡenta, εðε stoli ε poba pa si ε muare pas ɡiðe ɡen' ε tyrε, ikne nga Ramεsa, me tεpere sε ɡasteqint mije bupa kenbesore, domεðene bura qe mundine te viɵeɵine nde arme. Πa si duaλe muare uðene ε ɵkrεtetirese nde dεt te kuq. Eðε Zoti printε perpara atyrεvε ditene nde ɵtyλe pεjε, εðε natene nde ɵtyλe zjapi, qe t'u ndrittε atyrε, qe te mεpine uðe dit' ε nate; εðε nuke mergonεj nga syt' ε ɡendejεse ɵtyλa ε pεse ditene as ɵtyλa ε zjapit natene. Faraoj pa si upεndua, sεpsε la ɵerbetoret' ε ti te ɵkonine, i ndoqi ata mε ɡiðe fuqin' ε uɵterise ti, εðε u afrua nde ata, atjε ku kiɵine ngulure uɵterine a fere dεtit kuq nde Vεελsεfon. Atehεrε Moisiu pas urðerit Πεrendise ndεjti doren' ε ti mbi ujerat' ε dεtit, εðε i ndau ato andεj ε ketεj, εðε ujerate u bene posi mur mbe te diaðte ε mbe te menɡere t' atyrε εðε Evrεɳte ɵkuane mbe te pertεjme pa lagure kembete.

Eðε Faraoj u leɵua pas atyrε. Πo ndaj te zbarðeλyεre Israilitete kiɵine kaperxyεre dεtne, εðε Eɡyptjanete iɵine nde mεst te dεtit. Moisiu pas urðerit Πεrendise ndεjti dorene perseri mbi dεt, εðε uje

rate vane nde vent prape, εâε Egyptjanete umbytne te giđe brenda nde dεt, ε nuke εpetoj asɳe nga ata. Atehεrε Moisiu εâε giđe λauzi i Israilit i kenduane Hεrendise kenge lavdimi.

24. JSRAILITET NDE CKRETETIRET. ΔΔIIII.

Atehεrε Moisiu ngriti Israilitet nga Dεt' i kuq εâε duaλne nde εkrεtetiret te Curit: εâe εcenine tri dit nde εkrεtetiret εâε nuke genin' uje. Eâε se andεjmi εrâe nde Mεra; po nga ujerat' ε Mεrase s'munt te pinine, sepsε iεine te hiâura; perandaj u kluajt Mera domεâlene Hiâerimε. Ho Zoti i deftεu Moisiut ɳe dru, te cilene kur ε hoâi nde ujerat u embelsuane. Herseri zune te murmurisnine ata sε s' kiεine as buke as miε. Zoti i foli Moisiut ε âa: Degova murmuris mεt' ε te bijεt Israilit; folu atyrε, εâε âuaju: Mbremanεt dote hani miε, ε nde menɳgεs dote ngini mε buke. Eâε mbremanεt εrâe εkurteza, εâε mbuluan uεterine, εâε te nεsermεt nde menges lesoj mbi âεt ɳe fare gejε te pumbuλakte ε te imete posi bryme, te cilene Israilitet ja vune εmerine asaj Manna, εâε iεtε posi koqε koriandre, ε barâe, εâε te ngrenet' ε asaj posi lakruar mε mjalte.

Has pak kohe εrâne Amalikete te luftonine kundre Israiliteve. Moisiu dergoj. Iisun' ε Naviut kundre atyrε, εâε ay vεte vatε ε ndeɳi nde maje te ɳe kodrε, εâε ndεjti duarte nde Hεrendia ε falεj. Eâε Moisiu sa mbantε duarte hapete perpjεte, fittonine Israilitete, po kur leεontε tatepjεte Amalikete fittonine; perandaj Aaroni εâε Hori i mbanine duarte

Moisiut qe te mos loẗeje: ɛẗɛ mɛ kete menyre Israilitete vittuane Amalikete.

25. Lirɑ e Moisiut. ẗẗn.

Mbe te trɛtine muaj pas te dalite, Israilitete vane nde ɛkrɛtetiret te malit Sinait. Nd' ato fuɛa te bukura plot mɛ bar te ɳome nde peze te keti mali, aty ata ndeɳene ɳe vit te tere baɛke mɛ briɳerat. Ate vit vune nde sere farrat' ɛ femijet' ɛ Israilitnemeruane λausne, ɛẗɛ vune mbi ata krɛre ɛ te pare ɛ gykates. Ketu Iɛrendia u ẗa atyrɛ liɳene si kieine per tɛ punuare, ɛ si kieine per te bere nde pojtjɛt te tyrɛ.

Israilitete posa ngulne ueterin' aty Moisiu hipi nde mal te Sinait. Eẗɛ Zoti i ẗa ati: Lɛte gatitɛtɛ λauzi per te trɛtene dite. sɛpsɛ te trɛtene dite Zoti dote zbrɛse mbe malt te Sinait, perpara λauzit. Eẗɛ lɛte laɳene pobat' ɛ tyre ɛ te aɣɛroɳene. Te trɛtene dite nde menɣɛs, mali umbulua mɛ ɪɛ te dendure, ɛẗɛ ɣemonine bubuλima ɛ vɛtetima, ɛ ɳe ze i maẗ trumbɛtɛ. Eẗɛ ɣiẗe mal' i Sinait iɛtɛ plot mɛ tym. Moisiu hipi nde mal, si porositi Israilitete, pas urẗerit Iɛrendise, qe te mos i perkase malit as doɳe, karbexɛɳesi i keti urẗeri dote vritɛte. Atehɛrɛ Moisiut qe hipi nde mal mɛ te griɛurit' ɛ Iɛrendise, i ẗa Zoti te ẗjɛtate porosite te cilate ɛkurtere i ẗemi tani:

1). Une jam Zoti Iɛrendia yt, qe te kam nxjere nga ẗɛu i Egyptese, nga ɛtɛɳja i ɛerbesese, nuke dote kee te tjera Iɛrendirra vɛç mɛjɛ.

2). Mos bejɢ per vɛtehɛne tendɛ fyrmeʎak ɛ te ɢembeʎyɛre ndoŋe ɣejɛ qe eɢte lart nde qjɛʎ, a qe eɢte poɢte nde ɑ̃ɛt. a qe eɢte poɢte nde ujerat perpoɢ ɑ̃ɛut, as nuke dot' u falɛɢ as te mos aɑ̃uroŋɢ ata

3). Mos mapç ɛmerin' ɛ Zotit Πɛrendise tent mbe te kote.

4). Kujto qe té ɢeŋteroŋɢ diten' ɛ Savvatese; Γaɢte dit puno, ɛɑ̃ɛ bej ɣiɑ̃e punerat' ɛ tua, po ɛ ɢtatta dite eɢte Savvata ɛ Zotit Πɛrendise; nde ate dite mos beŋɢ as doŋe pune, as ti, as yt bir, as jote bije, as ɢerbetori yt, as ɢerbetorɛja jotɛ, as bagetia jotɛ, as i huaji yt, qe eɢte perbrenda dyɛvvɛt tua; sɛpsɛ nde ɣaɢte dit Zoti beri qjɛʎin' ɛɑ̃ɛ ɑ̃ɛne, dɛtne, ɛɑ̃ɛ ɣiɑ̃e sa jane nd' ato, ɛɑ̃ɛ te ɢtatene dite puɢoj; perandaj Zoti bɛkoj te ɢtatene dite ɛɑ̃ɛ ɛ ɢeŋteroj ate.

5). Ndɛro tet' ate. ɛ tet' eme qe te fatbarɑ̃esoɢ ɛɑ̃ɛ te benɛɢ pojtjɛ-ɣate mbi ɑ̃ɛt.

6). Mos vraç.

7). Mos kurveroŋɢ.

8). Mos vjɛɑ̃ç.

9). Mos pɛme-deɢmoŋɢ kundre te afermit t' ent.

10). Mos deɢeroŋɢ ɢteɲin' ɛ te afermit t'ent, mos deɢeroŋɢ gruan' ɛ te afermit tent; as ɢerbetorin' ɛ ati, as ɢerbetorɛn' ɛ ati, as kan' ɛ ati, as ç' do ɣe qe eɢt' ɛ te afermit t'ent.

Eɑ̃ɛ Moisiu hipi nde maje te malit nde mɛst te rɛvɛt, ɛɑ̃ɛ ndeŋi atjɛ dyzɛt dit ɛ dyzɛt nɛt. Eɑ̃ɛ Zoti i ɑ̃a Moisiut dy pasa te gurta per ɑ̃jɛte, ɢkruare mɛ giɢtin' ɛ Πɛrendise.

---

26. Viçi i arte. ΔΔΠI.

Πa si menoj Moisiu, zbriti pastaj nga mali dykε mbajture nde dore te dy pasat' ε ȁjatese, qe i pat ɵkruare Πεrendia. Πo kur εrȁi afere uɵterise ç' te ɵεh? Λauzi kiɵtε bere ŋe viç te arte, te ciline ε kiɵine per Πεrendi. Atehεrε Moisiu uzemerua fort, εȁε hoȁi tεj pasat' ε gurta nga duarte, εȁε u ȁyεne perpoɵ malit. Πa si mopi viçine qe patne bere, ε doɣi ne zjar; εȁε ε ȁermoj εȁε ε beri pluhure. Eȁε perseri Moisiu hipi nde mal dyzεt dit ε dyzεt nεt; εȁε ɣiȁe ate kohe as hengri as piu, εȁε zoti ɵhkroj mbi dy pasa fjalet' ε ȁjatese, te ȁjεtete porositę.

27. Πεrɣoɴεsitε e Khanaanit. ΔΔΠII.

Kur u afruane Israilitete nde kufit te Khanaanit, Moisiu dergoj ŋeres te perɣonine ȁεn' ε Khanaanit, nga ŋe bure prεj ç' do farε. Keta bura, u keȁyεne pas dyzεt dit, εȁε per trεgim te vendit keputne ŋe harȁi mε pupa puɵi, te cilene ε mbanine dy vεta mbe krahe varure mbe stap; εȁε ɵεge ε fiq ε te tjεra pεme te ati vendi suaλe εȁε ȁane; εε ȁεu eɵte mε te vertεt qe pjεȁ qumeɵt' ε mjalte, εȁε ɣendeja qe pi atjε eɵte ε forte, εȁε qytεtεte jane pεȁuara mε mur fort te meȁεŋ. Πa si deɣuane keto Israilitet nisne perseri te murmurisnine kundre Moisiut ε Aaronit εȁε bertiti ɣiȁe λauzi, per te keȁyεre nde Eɣypte. Iisuj ε Khalεvi qe dεɵne t'i puɵonine nga kjo keɵiλe, per pak kyɵ rane nde pεzik te vriteɵine mε

gure. Πɛrendia dɛgoj te luturat`ɛ Moisiut nuke dɛш t` a vdirtɛ paderimnɛ ɛ miremosɲohesinɛ λauze. Πo u denuane te gjâɛ per vaç Iisuit ɛâɛ Khalɛvit, te vdisnine nde ɛkrɛtetire pa pare âɛn'ɛ Khanaanit Πa âɛ ay vɛte Moisiu u dennа te mos hyɲe ndɛ vendi ɛɛɲt, sɛpsɛ nde zemerim te ti trɛgoj ɲɛ hɛrɛ pak-bɛseri.

28. Ydekeja e Moisiut. ΔΔπιι.

Dyzɛt vjɛt gjâɛ mbɛtnɛ Evrɛɲte nde ɛkrɛtetire. Πa nde gjâɛ kete kohe te gate, murmurisnine pa prêre kundre Moisiut, ɛâɛ ɛ gecitnine ate ɛâɛ hajɛine. Munde funt harine perseri nde kufit te Πalɛstinese. Atehɛrɛ mberɛterit' ɛ Amopɛjvɛt, ɛâɛ i Vasanese nxuare uɛterine kundre Israilitevɛ, po Israilitete i vittuane. Kiɛine mape me Israilitet anen' ɛ meɲgere te Iordânit, ɛâɛ as gɛ nuk' i ndalontɛ ata me, qe te hynine nde âɛu i perbɛtuare. Atehɛrɛ Moisiu passi u nemeroj te mirate ɛ Πɛrendise qe u beri Iuâɛɲevɛ, i mesoj ata ɛ u âa te mbɛtɛne bɛsetare nde i vertɛti Πɛrendi. Eâɛ vuri mbe kembe te ti Iisune te birin' ɛ Naviut, ɛ i bɛkoj ata. Ani hipi nde mal si u prurі nder ment atyrɛ fjalen' ɛ maâɛ qe u qɛ zotuar' atyrɛ Πɛrendia perpara nde mal te Sinait „Zoti Πɛrendia juaj dot' u ngrɛre juvɛ nde veλɛzerit tuaj ɲe Πaraâenes posi mua; ati dot' i digoni“ ɛâɛ vdiq atiɛ dykɛ pare se largu vendine. Moisiu qɛ ɲe qint ɛ ɲezɛt vjeç kur vdiq.

29. Jisuj i Naviut. ΔΔΠΙΙΙΙ.

Te trɛtene dite pas vdɛkejɛse Moisiut, Israilitet pe:tɛjtuane Iorâane nde ŋe prineje te Iisuit. Πas qytɛtqerâeλuane ɛtate di' Iɛrihkone, ɛ puɛtɛtuane ate mɛ ane te ndihmese Hyjit, ɛâɛ ɛ vduare. Atehɛrɛ mberɛterit' ɛ Khanaanit baɛkuane fuqit' ɛ tyrɛ, ŋga frika, qe t'u binine Israiliteve; pa vɛteme Gavaonitet iɛine mɛ Is:ailitet ɛâɛ mbɛtne ɛerbetoret' ɛ atyre brɛs pas brɛzi. Πerandaj u zemeruane mberɛterit ɛ tjɛre te Khanaanit ɛâɛ vane ɛ qerâeλuane qytɛtne Gavaon. Πo Iisuj u ra papandɛhurazi ɛâɛ i kâɛu nde te ikure.

Πɛrendia i ndihu Iisuit sa puɛtɛtoj ɛ vrau te ŋiâe mberɛterit qe mbrɛteronine nde âɛ te Khanaanit; nde ŋe lufte te maâɛ nde fuɛe te Eλonit; djeλi ɛâɛ hena qendruane mbe vent mɛ fjale te Iisuit ɛâɛ nuk ungrys te kohe qe iɛ per te ngrysure po umaâua dita ŋɛr sa Iisuj vdari te ŋiâe armiqte. Mɛ ca te tjɛra luftera Iisuj puɛtɛtoj ŋiâe ate âɛ, te cilene ɛ ndau nde farrat' ɛ Israilit. Vɛteme filia ɛ Lɛviut nuke mopi pjɛse. sɛpsɛ iɛtɛ fili Πrifterie, ɛâɛ iɛtɛ nɛvoje te perndaɛj ndermɛst ŋiâe λauzit. Πa iu âane ɛâɛ asaj dyzɛt ɛ tɛte qytɛtɛ, te perhapura nde per vendɛt ɛ te tjerave filive per ngriŋat' ɛ atyre; ɛâɛ âjɛtesa:e ɛ kurbaneve. Iisuj pa si ube ŋeq:nt ɛ âjɛte vjeç plak, ɛâɛ mbaroj ŋiâe punete, pas si pa qe po i afroŋɛj vdɛkja âiri Israilitet, ɛâɛ i ua kujtoj mireberejɛt' ɛ Πɛrendise atyrɛ, uâa te mbɛtene bɛsetare nde i vɛtemi ɛ i vertɛti Πɛrendi, ɛ te diŋuarɛeme, pastaj vdiq.

30. ГЧКАТЄSITЄ. ΔΔΔ.

Has vdɛkjɛse Iisuit te Naviut qivɛrisnine Israilitete gykatesit, te cilete kiɛine çe do puɛtɛt mbi Iuðaiɛtíne Λaus. Israilitet iɛine nder mɛs te Λauzevɛ fyrmeλak-aðuroɳeseve, te cilevɛ ɛume hɛre u vinine pas bɛsese atyrɛ. haronine aðurimne ɛ Hɛrendise vertɛte, dykɛ aðuruare fyrmeλakete. Hɛrendia i mundontɛ ɛ i iptɛ nde duar te armiqevɛ. Ho kurpɛndoneɛine i lirontɛ mɛ ane te gykateseve. Mberɛt'i Mɛsopotámise me pare i vuri ndene te Israilitet, po gykates' i pare Goðoniili ɛ vittoj ate. Hɛrseri Israitete rane ndene zgɛðe te Moaviteve, po perseri tjɛter gykates uduk, Aoði, i cili i liroj. Ani ɛrðne Vapaku ɛðɛ Dɛvora ɛ cila liroj Israilitete nga zgɛð' ɛ Khanaɛsivɛ.

31. ГЄBЄONI. ΔΔΔI.

Israilitet perseri prore ng' aðurim' i Hɛrendise vertɛte, ɛðɛ u bene fyrmeλak-aðuroɳes, perandaj rañe ndene zgɛðe te Maðianitevɛ ɛ te Amaliqitevɛ. Ha si upɛnduane ðire Hɛrendine ner ndihme, ɛðɛ Hɛrendía dipoj te lnturit te atyrɛ, ɛðɛ u dergoj gykates Гɛðɛone. Гɛðɛoni ndeke rantɛ grure nde are te ti, Enpeλ'i Zotit, juduk ati, ɛðɛ ða: Cko te ɛpetoɳɛ Israiline nga duart' ɛ Maðianitevɛt. Si dote ɛpetoɳ Israile? uperpɛq Гɛðɛoni. Ctepi-pindeja imɛ ɛɛte me ɛ vobɛketa nder mɛst farese Manassiut, ɛðɛ une jam m' i vogeli nde ɛtepi te t'im ɛti. Eðɛ P ∓

ɲeλi i ða ati: Zoti dote jɛte baɛke mɛ ty, ɛðɛ ti kɛ ɲer te pane Maðianitete posi ɳe bupe. Γɛðɛoni mblo-ði te nɛsermɛn ɲɛr me trɛqint ɛ dymije bupa. Ho ŋga ata mbajti vɛteme trɛqint me trimate. Ketyrɛ u ða ɛ mopi sicili nde ɳɛra dore stamne, nde te cilene vuri λambaðɛ te ndɛzure ɛðɛ nde tjɛtra trumbɛtɛ. Hasi ɛrðe natene u rane armiqevɛ nga tri ane dykɛ rene trumbetavɛ, dykɛ ðyɛre stamnate, ɛ dykɛ ðirture: Vittimi ndɛ Zoti, ɛðɛ nde Γɛðɛoni. Maðianitete u kðyɛne te habiture nde ikejɛ, dykɛ ðɛrture ɳɛri jatrine. Ha ðɛ Israilitete si rane mbi ata i vduare.

32. JEFΘAJ. ΔΔΔII.

Ammonitet i roberuane Israilitete. Ha Israilitet si u ɲɛnduane lane fyrmeλakate, ɛðɛ u kðyɛne nde Hɛrendi ɛ vɛrtete. Atehɛrɛ Hɛrendia u dergoj a-tyrɛ Iɛfðane. Iɛfðaj nxori uɛterine, si ju fal me pare Hɛrendise, te ðɛrɳe per kurban ate ɳɛri, i cili dote diltɛ me pare nga ɛtepi' ɛ ti kur te kðɛnɛj vittuar. Iɛfðaj u kðyɛ vittuar; pa kur hariu afere ɛtepise ti, doλi per te prituɪe ate ɛ vɛtema bije ɛ ati mɛ vaλɛ ɛ mɛ dauλɛ. Iɛfðaj si ɛ pa ate çori robat' ɛ ati si mesoj ngajɛn' ɛ pikλimite ti. ɛ priti te ðɛrturit per vittimne ɛ armiqevɛt. Vɛteme kerkoj lɛje per dy muaj, qe te kjantɛ mɛ mikɛt' ɛ saj vdɛkejɛn' ɛ saj pa kohe. Has dy muaj i ati ɛ ðɛri kurban tɛ Zoti te bijene.

33. Sampsoni. ΔΔΔIII.

Israilitet perseri rane nde fyrmɛʎak-aðurim, perandaj u bene roper nde armiq te riŋ nde Filistɛŋte. Πasi perndeʎɛu ata Zoti, mɛ qene qe u pɛnduane, u dergoj liroŋes Sampsone te bir' ɛ Manoɛit. Pnɡeʎ'i Zotit u paraða lindetorevɛt ti lindejɛne ɛ Sampsonit, sɛ iɛine pa femie. Eðɛ i porositi qe te mos pintɛ vɛre, ɛðɛ te mos hantɛ miɛ nga kafɛɛt' ɛ paqeruara, djali qe kiɛ per te lindure, ɛðɛ lɛɛerat' ɛ kokese ti te mos i qɛðtɛ. Si u lint djali ube qe nde te rit'ɛ ti bupe trim. Ne dit çkɛu ŋe dragua, qe dontɛ ta hantɛ. Dykɛ drɛðure mesuane Filistɛŋte punerat' ɛ Sampsonit. Trɛqint Filistɛŋ vrau ŋe dit. Tjɛter hɛre zuri t ɛqint ðɛlpera, pa si i liði ato nga biɛtrat dy nga dy, ɛðɛ ndermɛst te bistravɛ u vuri nga ŋe ʎanbaðɛ te ndɛzure ɛðɛ i leɛoj nde arat te Filistɛŋvɛ nde kohe te korit ɛðɛ i doɡi te ɡiða. Filistɛŋte kerkuane t' ua ɛpnine ne dore Sampsone prɛj ŋeɡindasit' ɛ ti ɛðɛ uða i liðure nde dore, po perŋehɛrɛɛ keputi liðjɛte, pasi mopi ŋe nofuʎe gomari vrau ŋe mije nga ata. Filistɛŋte ŋe hɛre pɛðuane qytɛtne Gaze, mbe te cilene undoð Sampsoni, per te zene ate, po ay si ungrit ne mɛs te natese, mopi ne sup dyɛrt te qytɛtit, ɛðɛ i hipi nde mal. Filistɛŋte vduare mɛ te hoʎa ŋe grua te lige mik'ɛ Sampsonit, qe quhɛje Baliða, per te mesuare, qe tu trɛgontɛ atyrɛ, ku iɛ ɡiðe kjo fuqi' ɛ ti. Πasi ugeŋyɛ prɛj asaj Sampsoni, i refɛu sɛ fuqia ɛ ati iɛtɛ nde qimɛt te kokese. Πa ajo, si ɛfjɛti ate, vuri qɛðes ɛðɛ i roj gerɛɛtat ɛ ti, ɛða nder nduarte te Filis-

tɛɳvɛ, te cilete perɳehɛrɛɛ ɛ vɛrbuane, ɛãɛ ɛ ɛpune ne Gaze ɛãɛ ɛ liãe mɛ zinxir te rante, ɛãɛ ɛ vune te kãɛntɛ ɳe gur muʌiri nde burk. Ilo mɛ kohe si ju ritne lɛɛerate, i ɛrã perseri ɛãɛ fuqia. Ilas pak Filistɛɳte lusne ude tɛmbuʌ te tyrɛ te krɛmtɛne te Ilɛrendise tyrɛ Bagon, ɛ ɛpune ɛãɛ Sampsone per te perqɛɛure, ɛãɛ ɛ vune nder mɛst ɛ te dy ɛtyʌavɛ, nde te cilete qendrontɛ i tere ɛtɛɲindertɛsi. Sampsoni si ãiri ndihmen' ɛ Ilɛrendise i hoãi poɛte te dy ɛtyʌate dykɛ ãene: Lɛte vdɛs baɛke mɛ jaterɲindasite. Ctyʌate rane, ɛtɛɲia upezua, ɛãɛ uvrane me tɛɲer sɛ sa kiɛtɛ vrare Sampsoni nde pojtjɛt te ti.

34. Ruɵa. ΔΔΔIIII.

Nde ditet te ɲykatesevɛt ɲotiti uri ɛ maãɛ ude Ilalɛstine. Ilerandaj ɳe ɳɛri ɳga Viãlɛɛma i Iuãɛse, vatɛ baɛke mɛ te ɛoqɛne Noɛmine, ɛãɛ mɛ te dy te bijte; ay ɳɛri qyhɛjɛ Elimɛlɛkh, ɛãɛ ndeɳi nde vent te Moavitevɛ. Ila si vdiq atjɛ Elimɛlɛkhu, mbɛt Noɛmina ɛ vɛ mɛ te dy te bijte, te cilete umartuane mɛ ɳra Moavitɛɛa, Orfane ɛãɛ Ruãene. Ilas pak vdiɳne ɛãɛ te dy te bijte, ɛãɛ Noɛmina dɛɛ te kãɛnɛj nde memeãɛã' i saj. Ani u ãa te pavɛt asaj ɳe te kãɛneɛine nde lindesit' ɛ atyrɛ, sɛpsɛ ajo iɛtɛ ɛ vobɛkte ɛãɛ ɛ mjɛre. Eãɛ keɛtu Orfaja mbɛti, ɛãɛ u kãyɛ te lindesit' ɛ saj dykɛ puãure te vjɛrene Noɛmine mɛ lot. Ilo Ruãa i vatɛ pas, dykɛ ãene: Aauzi yt dote jɛte ʌauzi im, ɛãɛ Ilɛrendia yt Ilɛrendia im; per andaj mos me ɳgut te te le ty. Ila si ɛrãe nde

Viâlɛɛm nde te korat, Ruâa mɛ lɛɲen' ɛ se vjɛrese vatɛ te mbeliâtɛ kaλiŋ nde ârate te ŋe te ɲasuri qe ɛmeronej Vooz, i cili iɛtɛ farɛfis i te ɛoqit Ruâese qe pat vdɛkure. Voozi ɛ pa, ɛâɛ mɛ qene qe kiɛtɛ mesuare sa mire jusuaλ se vjɛrese, i âa asaj qe te vintɛ ɲiâeŋe te mbliâtɛ kaλiŋ, pa ɛ vuri ate te hantɛ baɛke mɛ koresit' te ti, ɛâɛ u âa atyrɛ qe te linine kastilɛ kaλiŋ per te mblɛâure Ruâa me tɛpere. Has zakonit ateherɛɛme, po te vdistɛ doŋe pa lene femije, kiɛ dɛtyre me i afermi farefisas, ta mirte grua te vɛne. Voozi umartua mɛ Ruâene, ɛâɛ lindi mɛ ate bir qe quhɛje Oviâ, âtine ɛ Iɛsɛut; pa Iɛsɛu iɛtɛ i ati i Baviâit, ngɑ ɲindeja ɛ te cilit ulint **Çpetimtari yne.**

35. Jeiu ebe Samuili. ΔΔΠ.

Has Sampsonit mopi kryɛne ɛ Hrifterise, ɛâɛ te qytɛterise i maâi Hrift Iliu. Ky kiɛtɛ dy bij. te cilete ieine te paderoŋes ɛâɛ te per vduare, ɛ fort te prape ɛ te keqij. Ho i at' i tyrɛ iɛtɛ miredero-ŋes, s'i mundontɛ te bijte as i ɛtrenɡontɛ sikundre duhɛj posi perint ɛâɛ si ɲykatɛs qe iɛtɛ. Herandaj Hɛrendia ɛ mundoj Iline. Nde lufte te Israiliteve kundre Filistɛŋvɛ, te bijt te Iliut u vrane qe te dy, Israilitete u ivittuane, ɛâɛ arka ɛ âjatese ra nde nduar te armiqevɛ. Si depoj keto Iliu ra nga froni qe rintɛ ɛâɛ keputi qafene, ɛâɛ vdiq. I fundit i ɲykatesevɛt qɛ Samuili pas Iliut. Samuili roj bɛsetar ɛâɛ ube i pelqyɛr nde Hɛrendia, perandaj ube i maâ paraâenes i Hɛrendise ɛâɛ ɲykates i Israilit.

Πasi umplak ε ða puεtεtne nde te dy te bijte Ioilit εðε Aviajt, po te bijte nuk' i npane tεt po pykonine padrεjteriεt. Πerandaj Âauzi i kerkoj Samuilit mberεt. Eðε Samuili ju zotua mε keεiÂen'ε Πεrendise per te kriεtuare mberεt.

36. ϽAUAI. ΔΔΔΠI.

Nde ate kohe qε ηe ηεri nga fara ε Vεniaminit qe εmeronεj Qεis a Qís, i cili kiεtε ηe djâle te bukure qe εmeronεj SauÂ. Kete Samuili mε te ðenit' te Zotit ε kriεtoj mberεt te Israiliteνε. Πa kur ε çfaqi nde Âauzi te piðe mε pas te mað ðire, pofte mberεti! SauÂi me pare qiνεriste mire. εðε mundi εume armiq te Israiliteνε. Πo pastaj ε zemeroj Πεrendine nga te mos vaturit pas porosiνεt ti. SauÂi nga punerat' te ati iεtε i paprεjture. Πerandaj ðiri Baviðe i cili i bintε mire qiðarese, εðε ε lεtesontε mε te qiðarisurite sa hεre pendεje nde paprεjtjε.

37. ϽAVIEI EϬE ϽOLIAΘI. ΔΔΔΠII.

Πas ca koheje Filistεηte perserttne luftene kundre Israiliteνε. Uεterite te Israiliteνε εðε te Filistεηνε ieine me nde pjεεte per lufte, pc kur ηe pige (bure i pate) i armatosure mire doÂi nga uεteria ε Filistεηνε dykε ðipture: Kuε te jete trim nder Israilitet lete dale te νeteme-mundemi. Dyzεt dit mε raðe po ðeristε kete fjale. Mberεti SauÂ i zotenεj ati ηεriu qe te vristε pigantine, t' i εptε te bijene per

grua. По asŋe nuke guxontɛ te vɛteme-mundɛj mɛ Goliađne. Ие dit ɛrđi nde uɛtɛri te Israilitevɛ ŋe i ri bari, i vogɛle nde ɛtetat, po trim, Baviđi, qe t'u ɛpintɛ uɛqim te veʎɛzervɛt ti. Па si degoj te đirturit' ɛ Goliađit i dergoj fjale mberɛtit. sɛ dontɛ te mundɛj mɛ Goliađne. Sauʎi ɛ ndaloj dykɛ đene: Ti jɛ ɛum i vogele, ɛ ay eɛte ŋe bupe luftetar qe prɛj djalerise ti. По Baviđi ju perɣɛq: Zoti dote me ndihŋe. Atehɛrɛ Sauʎi ɛ armatosi ate mɛ armet ɛ tia, ɛ i vu mbe kıyɛ ŋe perkrenarɛ te ramte, ɛđɛ te ɣiđa te tjɛrate, po Baviđi i nxorı sɛpsɛ s' iɛtɛ mesuare mɛ ato, ɛ i rendonine. Пasi mopi stapne nde dore ɛđɛ hobɛne ɛđɛ pɛse gure doʎi kundre Goliađit. По ay si ɛ pa Baviđe i đa ati: Sos me pandɛvɛ qen, đɛ me vjɛn kundre mɛ stap ɛđɛ mɛ gure? Afrohu ɛđɛ dote ap merɛene tentɛ ɛpɛsavɛt qjɛʎit, ɛđɛ biɛavɛt đɛut. По Baviđi u perɣɛq. Ti vjɛn kundre mɛjɛ mɛ ɛpate ɛ mɛ ɛtijɛze ɛ mɛ mburoŋe, pa une mɛ ɛmerin' ɛ Пɛrendise tim Savaođ. Пasi đa keto vuri gur ne hobɛt, hođi ɛđɛ ja mberđɛu brenda nde trut ɛđɛ ay ra per đɛ ı vdɛkure. Atehɛrɛ ju afrua ati Baviđı, cvarıti jatagane ɛ Goliađit ɛđɛ ja prɛu kokene. Filistɛŋte si pane keɛtu u kđyɛne nde đkejɛ, ɛđɛ Israiiitet po i ndiqnine mɛ gas te mađ ɛɛi i perndane.

38. Të ndjekuritë e Davidit. ΔΔΔΠΙΙΙ.

Israilitete kur kâenëine nde ëtepi nga lufta, si vittuane Filistenjte, kiëine dale jaëte grate perpara dykë kecyëre ë dykë kenduare Saulî vrau nje mi je, ëâë Davidi âjete mije. Qe atehërë Ionadani i biri Saulît ë daëuroj më giâe zemere Davidë; po Saulî ë merziti për me vraseje. Ne dite Davidi nde ke i bintë harpese perpara ati, Saulî dëë ta ëpontë më ëtijeze po ay ëpetoj nga rëziku. Pastaj dergoj njerës ta vrisnine nde ëtepi, po Davidi ëpetoj më bir' ë kujdësese gruase ti, ë cila iëtë ë bij' ë Saulît. Tjetere herë Saulî ë pristë Davidë nde gosti, më qeâim per te vrare; po Ionadani i refëu fëehtazi qeâimn' ë t' et. ëâë keëtu perseri ëpetoj. Davidi pra ungut te ikentë; po Saulî ë ndiqtë, ëâë dykë mos mundure ta zintë, mundontë ata qe ë qasnine. Nder keto Davidi për dy herë kohe te mire qe ta vristë Saulë, ëâë nuk' ë viau. Ne dit Saulî kiëtë vature nde nje ëpeâe qe te prejheje, nde te cilene iëtë Davidi më ëoket' ë ati. Perendia na ë âa nder duarte tona armikne i âane ëokete Davidit. Po Davidi u perpëq dykë âene: Mos u befte te vras te kriëtuarin' ë Zotit. Tjetere herë perseri vate nde vend' i uëterise, atje ku flintë Saulî me uëteri-primesin' Avennire, ëâë më ruajtjene, ëâë i hjeku ëtijezen' ëâë qeftin' ë ujit. Ndaloj ëokne ë ti nga per te vrare Saulë, ani si u largua ëâë bertiti më ze te maâ. Avennir! Avennir! eëte nevoje te kujdëstoë me tepere per pojtejen' ë mberëtit. Atehërë Saulî si upendua i âa Davidit: Fejëva djalâi im; keâëu pa

nuke dote beɲ kɛq me. Πo Baviâi nuk'ɛ bɛsoj ate, po vatɛ nde vent te Filistɛɲvɛ. Nder keto Filistɛɲte hyne se piɛt nde vent tè Israilit. Lufte ɛ maâɛ undɛs ɛâɛ Israilitète u vittuane. Sauâi i plagosure ra mbí paâen' ɛ ti ɛâɛ u vra per te mos rene nde duart' ɛ armiqevɛt ti. Eâɛ Ionaâani pa, ɛâɛ te tjɛrete te dy te bijte u vrane nde lufte.

39. Baviɓi bɛnetɛ mbɛrɛt. ΔΔΔΠIIII.

Baviâi si mesoj vdɛkjɛne te Sauâit ɛâɛ te Ionaâanit u pikâua fort, ɛâɛ kjau per te dy. Ani vatɛ nde Khɛvron, ɛâɛ atjɛ far' ɛ Iuâese ɛ kriɛtoj ate mbɛrɛt. Πo farat' ɛ tjɛra te Israilit ieçitne mbɛrɛt Iɛvosâɛne te bir' ɛ Sauâit; keɛtɛj paraɛrâi ɛâɛ lufta nder farɛja, ɛ cila permjaftoj ɛtate vjɛt. Munde funt Iɛvosâɛu u dinakɛvra nde ɛtepi te ti; pa dinakevrasesit si ja prɛne kokene ja prune Baviâit, ɛâɛ spoâe Baviâe pɛr mbɛrɛt permbi giâe Israiline. Baviâi puɛtɛtoj nga Iɛvosâɛɲte kytɛtn' ɛ forte te atyrɛ Iɛrusalim, ɛâɛ ɛ beri kryɛqytɛt te mbrɛterise Israilitevɛ. Atjɛ ɛpuri ɛâɛ arkene ɛ âjatese mɛ gezim, ɛâɛ ɛ vune brenda nde ɲe tente. Πa dɛɛ te kâistɛ ɛâɛ ɲe tembuâ te bukure nde Iɛrusalim, po undalua, sɛpsɛ nuku lipsɛj te kâistɛ tembuâ ɲeri, i cili beri kaqɛ luftera ɛâɛ qe dɛrâi ɛume gak. Baviâi si ube ɲe mɛ Finikasit, ɛâɛ ata i ndihne nde lufte qe beri mɛ Filistɛɲte, liresoj âausne ɛ ti nga pagɛsa qe u paguanine Filistɛɲvɛ.

40. Λvessaλomi. ΔΔΔΔ.

Baviâi iɛtɛ ɛume mirederoɳes ɛâɛ i mire ɛâɛ porosit'ɛ Πɛrendise i ruantɛ. ɛâɛ aâurimne ɛ Hyjeɛme xpukuroj ɛâɛ ɛume psaλma ɛ kendimɛ nde Πɛrendia ɛkroj, po âɛ ay karbexɛu daɛjɛn' ɛ Πɛrendiɛme. Πa ɛâɛ u pɛndua mɛ te âjɛɛte po mekata ɛ ati iɛtɛ ɛume ɛ rende sa Πɛrendia ɛ mundoj. Avɛssaλomi i bir' i Baviâit ungrit kundre te atit dykɛ daɛure ti mɛptɛ mbrɛterine. Baviâi ungrit te ikentɛ pertɛj Iorâanit, dykɛ, lene Iɛrusalimne kundre ngritesit te birit ti. Πa kur vatɛ Avɛssaλomi ti afere bintɛ t'ɛt, ay kiɛtɛ mbelɛâure mjaft uɛteri qe ti kundreqendrontɛ. Avɛssaλomi u vittua, ɛâɛ u kâyɛ nde ikejɛ. Πa ndeke ikentɛ kaluare mbi muɛke, pɛrçeja ɛ ti urɛâgerɛɛtua nde ɳe lis, muɛka iku, ɛâɛ ay mbɛt' i varure nga dɛgate. Si do qe Baviâi kiɛtɛ urâeruare t'a kurɛɛnine te bire po uɛteri-primesi Ioavi vatɛ ɛâɛ ɛ vrau Avɛssaλomne. Baviâi u pikλua nga zɛmera per vdɛkjɛnɛ ɛ te birit, ɛâɛ qantɛ ɛ bertistɛ mɛ ze te maâ, ɛ âoɛtɛ: Avessaλom biri im, biri im Avɛssaλom! te dontɛ Zoti, te vdisɳa une per ty! Avɛsɛaλom biri im! biri im!

41. Ydekeja e Baviɓit. ΔΔΔΔi.

Hosa u kâyɛ Baviâi nde Iɛrusalim tjɛtere ɛ perzjɛre ɛ rɛ ungrit kundre ati. Te tjɛrate fara zɛλumuane farɛn' ɛ Iuâese, ɛ cila nqasi mɛ gas Baviâe kur kâɛnɛj nde Iɛrusalim. Nga kjo ngajɛ ɳɛ ɳeri qe

quhɛj Savrɛ nga ɵtepja ɛ Sauλit nguti per kryɛngriteje farat kundre Baviäit, po kjo mbingiteje ra poɵte ɛäɛ Savrɛu uvra. Te ra ɵtrengɛsa perqyri Baviäi; te dy te bijte Soλomoni ɛäɛ Aäonia haheɵine per fron' ɛ t'ɛt. Ioavi dontɛ te vintɛ mberɛt Aäonian pas vdɛkjɛse Baviäit. Hasi mesoj giđe keto Baviäi kriɵtoj ɛäɛ ɛ leçiti ɵenenuarɵem mberɛt Soλomone; per te cilene i kiɵtɛ trɛguare Hɛrendia Baviäit. Ha si umplak Baviäi ɛäɛ pas pak kohe si vuri nde fron Soλomone vdiq ɵtateäjɛte vjeç. Eäɛ mbrɛteroj giđe dyzɛt vjɛt, ɵtate vjɛt nde Khɛvron ndeqi, te cilene ɛ kiɵtɛ per kryɛqytɛt, ɛäɛ triäjɛte vjɛt nde Iɛrusalim.

42. Soλomoni. ΔΔΔΔII.

Kur hipi Soλomoni nde frón, mbrɛteria ɛ Israilit iɵtɛ ɛ maäɛ ɛäɛ ɛ forte. Soλomoni çkelqɛntɛ se giđas per diturine ɛ ti, te cilene ɛ mori darove nga Hɛrendia. Hɛrqeherjɛɵ Soλomoni posa mbrɛteroj trɛgoj diturin' ɛ ti ɛäɛ urtesine keɵtu: Dy gra rinine baɵke. ɛäɛ lintne qe te dya bij. Hɛra nga ato ɛ plakosi djalene ndeke flintɛ ɛäɛ vdiq. Ha si usgua ɛ pruri fɵhurazi afere fqinjese, ɛäɛ ja hjɛku te sajne. Eräe qe te dya perpara Soλomonit, ɛäɛ cilado kerkontɛ djalen' ɛ paλe si te sajne. Soλomoni uräeroj ɛäɛ i suaλe äike qe te çahɛje p r mɛs djali, ɛäɛ te mare cilado nga grate gyɛmene. Eäɛ njera äa dɛɛi te çaɛj djali per mɛs, po tjɛtera, plot drɛäejɛ i äa Soλomonit, Zot, mos ɛ vdis djalene, ɛpja asaj te paλe. Atehɛrɛ Soλomoni äa: Kjo eɵte mem' ɛ vertɛte; djalene mos ɛ vrisni po ɛpejani asaj.

43. Tempuλi i Soλomonit. ΔΔΔΔIII.

Ne nga me te ɞenuarɞmɛte punet' ɛ Soλomonit iɞtɛ ɞtepindertɛsa ɛ tɛmpuλit. Kete tɛmpuλ, ɛ ɞtepindertoj Soλomoni mbi brɛk Morie nde Iɛrusalim. Kjo ɞtepindertɛse permjaftoj ɞtate vjɛt plot. Mijera ŋɛres punuane, ɛɑ̃ɛ te hoλa pa mase u arxuane per ɞtepi-ndertɛsen' ɛ ti. Tempuλi unda me dyɞ, nde hjɛtorɛja, ɛɑ̃ɛ nde ɞeŋtat' ɛ ɞentavɛ. Eɑ̃ɛ nde hjɛtotɛt iɞine kandilɛja mɛ ɞtate drita, ɑ̃ɛrorɛja, ɛɑ̃ɛ trapɛzat' ɛ paravenjɛse; ɛɑ̃ɛ nde ɞeŋtat ɛ ɞeŋtavɛ iɞtɛ arka ɛ ɑ̃jatese. Πas si umbarua tɛmpuλi, u hap per te luture ɡiɑ̃e-per-mbajtesine Πɛrendi.

44. Lavdia e Soλomonit ɛɞe vdekeja e ati, ΔΔΔΔIIII.

Nde ɛ ɡata ɛɑ̃ɛ ɛ paqitimeta mbrɛteri ɛ ti Soλomoni zbukuroj ɛɑ̃' ɛ lavduroj kombine Israilit. Eɑ̃ɛ uɞteri ɞumenemureɞ kiɞ ɛɑ̃ɛ lundra per trɛɡetin' ɛ vendite tyre. Bɛɡatia nde Iɛrusalim iɞtɛ ɛ ɞume, hjɛmaɑ̃eria ɛ habiteɞme. Vɛç tɛmbuλit çbukuroj Soλomoni qytɛtne mɛ ɞume punera mjɛɞteriɞt te punuara, nder mɛst i te cilavɛ iɞtɛ ɛɑ̃ɛ hjɛmaɑ̃ɛja mbrɛtetorɛ; urtesia ɛ Soλomonit nuk' iɞ me ɛ poɞterme nga lavdi' ɛ ti. ɞkroj trimije fjale te urta (Leɡirata) ɛɑ̃ɛ me tɛpere nga ŋe mije kenge. Zerim'i hjɛmaɑ̃jɛse ɛɑ̃ɛ i urtesise ati hariu kudo, ɛɑ̃ɛ ɞumice ŋɛres vinine nde Iɛrusalim, qe te ɡɛɡenine ɛɑ̃ɛ te çuditeɞine Soλomone. Πas si deɡoj mberɛterɛɞa Sava

Zerimn' ε Soλomonit, vatε ta εihtε, dykε mare me vεtejε âureti te paçemuare. Has si kuvendoj mε ate, εâε si pa te perpεpurat te urteεmε nde te pyêturat ε asaj, εâε si pa te giâa punet' ε ati, âa, sε urtesia tεperon nga zerimi, te ciline digoj per ate, εâε u kâyε dykε cuditure. Ho munde funt Soλomoni u pərvdar; mori kundre lipese hyjεεme gra jater-farae εâε aâurontε fyrmeλakate. Her andaj Hεrendia fort uzemerua kundre ati. Soλomoni vdiq, si mbrεteroj dyzεt vjet. Ouεte sε nde te mbaruare te rojtjese ti u pεndua εâε εkroj qe vivλe qe εmeronεte Ekliεari, nde te cilene trεgon kotesine ε perave qerezvε.

45, Rovoami, ΔΔΔΔΠ,

Has vdεkejεse Soλomonit, i bir' i ti Rovoami vate nde qytεt Sykhεm qe te perleçitεje mberεt. Israilitε dykε pature te pare Iεrovoamne, ju lutne Rovoamit te lεjsonε te âenate ε pagimεte, te cilate Soλomoni u kiεtε ngarkuare te renda. Has tri dit ju perpεq Rovoami λauzite. Im ate, âa, u rendoj juvε zpεâene, po une dot u a rendoj εâε me tεpere. Im'ate u mundontε mε fruεkuλa, une pra dot u mundoj, mε akrεpa. Si degoj keto λauzi ngriti kryε. Te âjete farat' ε Israilit zpoâe per mberεt te tyrε Iεrovoamne. Nde Rovoami mbεtne vεteme dy farera, ε Iuâese εâ'ε Vεniaminit. Asiεmenyrae mbrεteria unda me dy, nde mbrεterit te Israilit mε mberεt Iεrovoamne εâε kryεqytεt Samariane, εâε nde mbrεterit te Iuâese mε mberεt Rovoamne, εâε kryεqytεt Ierusalimne.

46, Mbereterit' e Jsrailit, Jerovoami, ΔΔΔΔΠΙ,

Iɛrovoami si ube mberɛt, s' mbɛt bɛsetar nde Πɛrendia. Liŋa ɛ Moisiut ndenedɛtyrontɛ Israilitete tɛ vinine ŋe hɛre nde vit nde Iɛrusalim te falɛɛine ne tɛmbuλ. Πo kjo s'i vintɛ mbare Iɛrovoamit. Πer andaj ay beri dy viçer t' arte, ɛâɛ i vuri qe te dy, ne te dy anet' te mbrɛterise ti, ɛâɛ u âa Israiliteve: Mos çaɲni me nde Iɛrusalim. Keta jane Πɛrendite, te cilete u ɛpetuane nga Egypta, keto aâuroni. Vuri ɛâɛ Πriftere nde Πɛrendit' te duarvɛ ti, ɛâɛ te krɛmtɛ. Πo si ɛrâi paraâenes nga Iuâsa i paraâa Iɛrovoamit, sɛ dote vdirɛte ŋe hɛre mbrɛterî' ɛ ti, per kete paderimn' ɛ ti.

47, Akhaavi, ΔΔΔΔΠΙΙ,

Γiâe mberɛterit' ɛ Israilit pas Iɛrovoamit iɛine poâua paderoŋes. Eâɛ λauzi u vintɛ pas ɛâɛ mohoj Πɛrendin' ɛ vertɛte, aâurontɛ fyrmeλakate, ɛâɛ u vdar. Πo me tɛper ŋga te ɡiâe mberɛterite, ɛ ɛtoj paderimne ɛ pabɛseriue ɛâɛ vduarjɛne Akhaavi. Ky mberɛt si umartua mɛ Iɛzavɛlene, te bijen' ɛ jatere-faresit mberɛtit Siâones, aâurontɛ mɛ ate Πɛrendi te huaja. Ateheɾɛ Πɛrendia dergoj paraâenesin' Iline, i cili ɛ qertontɛ ɛâɛ ɛ mundontɛ Akhaavne. Πo nde kote; sɛpsɛ Akhaavi ɛâɛ Iɛzavɛla mbɛtne nde pa derimeja ɛ tyrɛ ɛâɛ nde paliɡesi. Mɛzi ɛpetoj nga duart te atyrɛ Iliu, ɛâɛ iku nde ɛkrɛtetire. Πas

ca kohe vatɛ perseri per te qɛrtuare paderimɛne ɛãɛ te rate palipesit' ɛ Akhaavit. I paraða ati, ɛãɛ Iɛzavɛlese, sɛ Πɛrendia dot' i mundontɛ perɳehɛreɛe. Πaraðeneja ɛ Πaraðenesit u termbuɛ. Πas pak Akhaavi si doλi mɛ uɛterine nde Syri u vra, pa Iɛzavɛla si degoj u hoð nga nderdɛra ɛãɛ vdiq.

48, Je ΠERCGIBURIT' E MBRETERISE JSRAILIT, ΔΔΔΠΠΠ.

Eãɛ te giðe poðua mberɛterit' ɛ Israililti pas ketyrɛ I ngane Iɛrovoamit. Asiɛmeuyraɛ pra paderimɛja ɛãɛ vduarɛja ɛ λauzit u majesuane. Munde funt godine nder farejɛ luftera ɛãɛ qarta nde mbrɛterit. Πer keto si u dobit mberɛt' i Assyrise Fuai puɛtoj Israilitete ɛãɛ i beri ndeneðenes pageseɛ. Mberɛt' i Israilit Osiɛu dɛɛ te ɛkuntɛ zgɛðene, po me te kote. Saλmanasari mberɛt' i Assyrise puɛtoj kryɛqytɛtn' ɛ Israilit Samariane, perzgiði mbrɛterin' ɛ Israilit, ɛãɛ ɛpuri vendesit pober nde Assyri.

49, MBERETERIT' E JUBESE JOSAFATI, JORAMI, ϘKHOZIA, ΔΔΔΔΠΠΠΠ.

Eãɛ mberɛterit' ɛ Iuðese prore nga uð' ɛ drɛjte, po ɛãɛ ɛume nga ata qɛne mirederoɳes. Ие nga keta mirederoɳesite mberɛter iɛtɛ ɛãɛ Iosafati. Ky ɛãɛ aðurimn' ɛ Πɛrendise veɪtɛte mburoj, ɛãɛ ɛume te mira beri nde puɛtɛt te ti. Πo ɛãɛ ay ra nde faj te

maδ. Martoj te bire Iosamne, mɛ te pabɛsene Goδoliane, te bɹjeu' ɛ Akhaavit. Herandaj Hɛrendia kδɛu mbe ɳ'ane faqɛn' ɛ ti nga Iosafati. Has vdɛkejɛse ti, hipi nde fron paderoɳesi bir i ti Iorami, i cili posa mbreteroj vrau te veλɛzerit ɛ ti, εδɛ ɛ la mbrɛterine nde duart te jaterfaravɛt. Has pak vdiq εδɛ ky εδɛ hipi nde fron Okhozia i biri Ioramit, i cili i nɹau t' ɛt bɛseriɛt.

50, Goθoλía ebe Joasí, δδδδδ.

Vɛteme ɳe mot mbrɛteroj Okhozia εδɛ vdiq mjɛreriɛt. Has vdɛkjɛse ti Goδolia hipi nde fron, si vrau te giδe sa iɛine prɛj gakraɛ mberɛtee. Ho ɳe nga ata, Ioasne, ɛ ɛpetoj gruaja ɛ kryɛ-priftit, εδɛ ɛ fɛɛhu gaɛte vjɛt nde tɛmpuλ. Has ca kohe kryɛprifti ɛ perparoj Ioasne nde λauzi, εδɛ λauzi ɛ leçiti mbɛrɛt. Goδolia dɛɛ te kundre-qendrontɛ, po λauzi ɛ vrau. Mɛ ate baɛke u priɛ εδɛ aδurim' i fyrmeλakarevɛ-Ioasi me pare vintɛ mire. Ho mɛ qene qe prori εδɛ ay nde fyrmeλak-aδurim, εδɛ u pervdar, per andaj u mundua nga Hɛrendia εδɛ ndene-δenes pageseɛ u bene nde mberɛt te huaj. Has ca kohe u vra mbi ɛtrat te ti nga dy ɛerbetore te ati.

51, Akhazi, Ezeqia, Manassiu, δδδδδI.

He nga mberɛterit' ɛ pabɛse qɛ εδɛ Akhazi, i cili ngrɛhu δɛroɾɛt' ɛ Vaaλit, εδɛ ndyu tɛmpuλin' ɛ Hɛrendise mɛ ato εδɛ fyrmaλak-aδurimi qendroj i per-

ɡiđeɞme. Ube ɛđɛ mberɛteri' ɛ ti ndene-đenes pa-ɡɛseɞ nde Assyrianet. Πas Akhazit mberɛteroj i biri ti Ezɛqia, i cili ɞpuri perseri ađurimn' ɛ Πɛrendise vertɛte. Πo mɛ qene qe mohoj pagɛsen ɛ te đenit nde Assyrianet, mberɛt' i tyrɛ Sɛnnakhirimi vatɛ ɛđɛ i ra ati mɛ uɞteri te mađɛ. Ezɛqia ɛ perzuri nga vend' i ti Sɛnnakhirimne, si griɞi mɛ parađenesine Isaian ndihmene ɛ Hyjɞme. Πas Ezɛqias mbrɛteroj i bir' i ti Manassiu, i cili kaλi fyrmeλak-ađurimɛne ɛđɛ ɞapoj mɛ ɞape te druŋte parađenesin' Isaine, sɛpsɛ ɛ qentontɛ per paliɡesit' ɛ ti. Πo Πɛrendia ɛ mundoj ate. Assyrianet si puɞtɛtuane Iɛrusalimne, ɛ ɞpune Manassine pob liđure nde Vavyλone. Πa si upɛndua, Πɛrendia deɡoj te luturit' ɛ ati, ɛđɛ uvu perseri nde mberɛteri te ati.

52. Te πɛrcɡiɓurit' ɛ mbrɛterise Iuɓɛsɛ. ΔΔΔΔΔΙΙ.

Πas Manaɛiut hipi nde fron paderoŋesi i biri ti Amoni; pas Amonit mirederoŋesi i bir' i ti Iosia; po te çaλestisurit' ɛ mirederoŋesit keti mberɛt, nuk' ɛ nxuare mb' ane; sɛpsɛ paderimɛja ɛđɛ pervduarija iɞine majesuare me. Πas Iosias hipi ne fron i bir' i ti Ioaqimi. Atehɛrɛ umbuɞ parađenɛje, ɛ parađene-sɛt Iɛrɛmise per vduarjɛne te mbrɛteriše. Navukho-đonosori mberɛt' i Halđɛnevɛt puɞtɛtoj Iɛrusalimne ɛđɛ ɞpuri pober nde Vavyλone Ioaqimne ɛđɛ ɞume te tjɛre.

Πas pak Ioaqimi ngriti kryɛ ɛđɛ hipi perseri nde fron. Πo Navukhođonosori hyri perseri nde Iuđɛ, puɞtɛ-

toj Iɛrusalimne ɛâɛ Ioaqimi u vra. Πas Ioaqimit hipi nde fron i bir' i ti Iɛkhonia, po ɛâɛ ky pas tri muaj uɛpu pob nde Vavyλone. Πas Iɛkhonise mbrɛteroj Sɛâɛqia, i cili kundrɛɛtoj nga Vavyλonesit. Πer andaj Navukhoδonosori qɛrδeλoj se trɛti Iɛrusalimne, te cilene munde funt ɛ puɛtɛtoj ɛâɛ ɛ ɛkrɛtoj. Sɛâɛqia ndeke ikentɛ u zu. Πa si ɛ vɛrbuane ɛ ɛpune pob nde Vavyλone mɛ te ɲiδe λauze; asiɛmenyraɛ u perzgiδ ɛâɛ mbrɛteria ɛ Iuâese, nga pabɛseria ɛ paderimɛja ɛâɛ nga paliɲesia ɛ mberɛtervɛ.

53. Juɛiθa. ΔΔΔΔΔIII.

Navukhoδonosori kur leftontɛ kundre Iuâɛse, i δenderi i ati Oλoferni kiɛtɛ pɛδuare nguɛt qytɛtne ɛ Iuâɛse Vɛtyλuane. Ndeɲesit' ɛ qytɛtit aqɛ uçperɛperuan sa dɛɛne qe te ɛpeɛine. Πo ɲe grua ɛ bukure nga Vɛtyλua, bɛsetarɛ ɛâɛ ɛ pasure, qe ɛmeronɛj Iuâiδe, si mesoj kete, nderɛpirtoj ata ɛâɛ i keɛiλontɛ te ɛperɛnine nde Πɛrendia. Πa si ufal nde Zoti u vɛɛ bukure ɛâɛ vatɛ mɛ ɛerbetorɛn' ɛ saj nde uɛteri te Oλoferniт. Oλoferni pasi uçudit per bukurin' ɛ saj ɛ qasi nde tɛnde te ti. Πas ɛi kerkoj, mori lɛpene nga Oλoferni te diltɛ natene liresiɛt nga uɛteria, ɛâɛ ti falɛj Πɛrendise saj. Πas ca dit, ndeke Oλoferni flintɛ vɛtemɛ nde tɛnde te ti, Iuâiδa mori korâene ɛ ati, ɛâɛ si ja rafɛoj kokene. ɛ ɛpuri nde Vɛtyλye. Iuâɛɲte, si pane kete, usule kundre Assyrianevɛ. Assirianete pa si mbɛtne pa parauɛtetar rane nde trazim ɛâɛ nde perziɛheјɛ, ɛâɛ u vittuane, ɛ u vduare.

54. Toviti. ΔΔΔΔΔΔΙΙΙΙ.

Nder Israilitete, te cilete Mbrerɛti i Assyrianevɛ i ɛpuri pober nde kryɛqytɛt te mbrɛterise ti Ninevi, qɛ ŋe ŋɛri qe ɛmeronɛj Tovit. Iɛtɛ mirederoŋes ɛɑ̈ɛ bɛgat, dukɛ bere mire çfare domenyraɛ nde ŋekombasit' ɛ ti. Πo goditi ɛ maɑ̈ɛ mjɛresi. Iu dobetuane syte ɛɑ̈ɛ u vɛrbua. Toviti ɛ duroj ɡinderiɛt ɛɑ̈ɛ pa murmurim kete mjɛresi, nde verberi pra íuɛtua ɛɑ̈ɛ vobezia, ɛɑ̈ɛ asiɛmeŋy aɛ mjɛresia ɛ Tovitit u majesua. Toviti si pa qe po i afronɛj vdɛkja, griɛi te bir' ɛ ti Tovian, ɛɑ̈ɛ i ɑ̈a porosit' ɛ fundit dykɛ ɑ̈ene: Biri im, trɛnbu Πɛrendise, ɛɑ̈ɛ ruaj porosit' ɛ Ati; ndɛro tet'ɛme, ji i fjɛɛte, i drɛjte, iurte, ɛɑ̈ɛ perndeʎimes. As doŋejt mos i bej ate qe merzit ti. Bɛko ɡiɑ̈eŋe ɛɑ̈ɛ lavduro Πɛrendine. Πastaj Toviti i ɑ̈a te birit sɛ i kiɛ huajtur ɑ̈jɛte taʎanda farɛfisite ti Gavailit i cili rintɛ nde Rage te Miɑ̈ise. Eɑ̈ɛ i ɑ̈a te vintɛ ɛ ti mɛptɛ. Πɛrendia dykɛ daɛure te paguantɛ te mirat ɛ Tovitit, i dergoj te birit ti baɛke-uɑ̈etar te mire, i cili ɛ uɑ̈eɛpuri Toviane nde Raɡat. Atjɛ Tovia mori te ɑ̈jɛte taʎandat nga Gavaili ɛɑ̈ɛ umartua mɛ Sapene te bijen'ɛ Paguilit. Tovia plot gas ukɑ̈yɛ mɛ gruan' ɛ ti ɛɑ̈ɛ mɛ baɛkeuɑ̈etar' ɛ ti. Lindesit' ɛ ti si mesuane te arɑ̈urit' ɛ Tovias duaʎe t'a paraprisnine, ɛɑ̈ɛ ɛ puɑ̈ne ate ɛɑ̈ɛ gruan' ɛ ati mɛ lot. Ate koheɛ Tovití uɛerua nga baɛkeuɑ̈etari mɛ hine te ndihmese Hyjɛme. Atehɛrɛ i falne ndɛrse Πɛrendise mɛ ɡiɑ̈e zemere ɛɑ̈ɛ pojtne ndembɛtjɛn' ɛ pojtjɛse tyrɛ nde te mire.

55. Ƀaniiʌi. ΔΔΔΔΔΠ.

Navukhođonosori kur ɵpuri Iuđɛŋte pober nde Vavyʌone, urđeroj te zɣiđene nga ɣaku i mberɛtereɵ djɛm Iuđɛŋ qe te aresoneɵine nde obor te ti, ɛđɛ te çetiteɵine urtesin' ɛ vendeɵme. Πa uzɣođe Ƀaniili ɛđɛ te trɛ ɵoket'ɛ ti, Anania, Misaili ɛđɛ Azaria. Πas trɛ vjɛt u perparuane perpara Navukhođonosorit, i cili uçudit per mbrođɛsin' ɛ tyrɛ, ɛđɛ i hipi nde ofiq te mađ. Πo nde mɛs te atyrɛ çkelqɛntɛ Ƀaniili, i cili vɛç urtesise, mopi nga Πɛrendía ɛđɛ hira parađenejɛ. Πa Ƀaniili trɛgoj çast urtesin' ɛ ti. Ne grua ɛ bukur ɛđɛ bɛsetarɛ qe ɛmeronɛj Sosanne ɛ fikdukne per pune te lige, ɛđɛ ɛ denuane per vdɛkejɛ. Ƀaniili sterdrɛjtoj te trɛgoŋe pavenurine ɛ saj. Si veɵgoj vɛç cilinedo nga kaʌezoŋesit, ɣɛti sɛ deɵmit' ɛ tyrɛ iɵine kundre-đenejɛ. Asiɵmenyraɵ fikdukesia u be ɛ çfaqte. Sosanna ɵpetoj, ɛđɛ rɛmdeɵmorete u denuane pas liɣese nde vdɛkejɛ. Ƀaniili trɛgoj asiɵ urtesin' ɛ ti, dykɛ refyɛre ca endere te Navukhođonosorit. Πer kete mberɛti ɛ lartoj nde ofiq me te mađ, ɛđɛ ɛ vuri te pare nder te urtit te Vavyʌonese.

56. Tɛ trɛ djemtɛ nde fupɛ. ΔΔΔΔΔΠI.

Navukhođonosori si ukđyɛ vittar, nguli nde mɛs te fuɵese ŋe perngarejɛ te arte ɛđɛ ɵume te mađɛ. Πa urđeroj te vintɛ ɣiđe ʌauzi qe ti faleɵine, ɛđɛ kuɵ te mos i deɣontɛ te hiđɛjɛ nde fupe te ndɛzure.

Ƀaniili s'undođ atjɛ; po te trɛ djɛmte Anania, A-

zaria ɛɑ̈ɛ Misaili, dykɛ mos daɞure te karbexɛnine iɡen' ɛ Hyjeɞme, nuke ju falne fyrmeɡakut pernɡarejɛse. Πas si mesoj kete mberɛti, foli mɛ zemerim te maɑ̈ ɛɑ̈ɛ urɑ̈eroj te djɛɡene fupene ɞtatezomes me fort, sɛ sa iɞ djɛgure. Eɑ̈ɛ si i liɑ̈ne te trɛ djɛmte i hoɑ̈e nde fupe. Zjari iɞtɛ kaqɛ i fort sa te ɡiɑ̈e potula fupese udoqne. Πa Pnɡeλ' i zotit si zbriti prɛj qjɛλi nde mɛs te fupese i ruante te pavduare te trɛ djɛmte te cilete dykɛ ɛcure nde furet, psaλnin' ɛɑ̈ɛ lavduronin' ɛɑ̈ɛ bɛkonine Πɛrendine. Navuhoɑ̈onosori si pa kete uzu prɛj çuditejɛɞ ɛɑ̈ɛ driɑ̈ejɛɞ, ɛɑ̈ɛ perɳehɛrɛɞ liresoj te trɛ djɛmte. Πa sterɑ̈a urɑ̈ere, i cili hiɑ̈te nde vdɛkjɛ ata qe te ɞanine, ɛmerin' ɛ Zotit Πɛrendise qe aɑ̈uronine ɛ bɛsonine te trɛ djɛmte.

57. Ƀaniili nde groπe te dragonve. ΔΔΔΔΔπii.

Πas Navukhoɑ̈onosorit mbrɛteroj i vraẓeti ɛɑ̈ɛ arabati bir' i ti Vaλtasari. Atehɛrɛ Ƀariu Miɑ̈iani puɞtɛtoj Vavyλsnene. Ƀariu ɛndɛroj ɞume Ƀaniiline, sɑ̈ɛ ɛ beri te pare mbi te trɛten' ɛ mbrɛterise ti. Πerandaj oboraret cmiruane Ƀanniiline. Πa dykɛ daɞure ta qertonine Ƀaniiline, mbuɞne mendjɛne Ƀariut mberɛtit te beɳe urɑ̈ere, sɛ mbi triɑ̈jɛte dit te mos kerkoɳe doɳe ɡe kafɞ nga tjɛtere, pervaç nga mberɛti, pas kuɞ te mos ɛ deɡontɛ te hiɑ̈ɛje nde gropet te dragoɳevɛ. Πo mɛ qene qe Ƀaniili i falɛj tri hɛre ditene Πɛrendise ti, i trɛguane mherɛtit armiqt' ɛ ti, sɛ ube karbexɛɳes i urɑ̈erit, ɛɑ̈ɛ hoɑ̈e nde

grope te dragoɳevɛ. Πo Πɛrendia ðuri gojɛt' ɛ dragoɳvɛ, ɛðɛ Ɓaniili mbɛt i pa vduare. Eðɛ te nɛsermɛne ungrit mbɛrɛti fort ɛpɛjt ɛ vatɛ mɛ vrap nde grope te dragoɳevɛ ɛðɛ ðipi ɛ ða. O Ɓaniil ɛerbetor' i Πɛrendise gaλe, a te ɛpetoj dot prɛj dragoɳevɛt, ay Πɛrendia qe i faleɛɛ ti pa puɛim? Ɓaniili u pergɓeq. Tunɓate jɛta o mbɛrɛt! Πɛrendia im dergoj Ɓɳɓeλin' ɛ ti, ɛðɛ u mbeçɛli gojene dragoɳevɛt, ɛðɛ nuke me bene as doɳe dem. Atehɛrɛ mbɛrɛti ugezua fort, ɛðɛ urðeroj te nxjɛrine Ɓaniiline ɳga gropa, ɛðɛ te hɛðene nde gropet ata ɳɛres qe kaλezuane per ate; te cilete posa i hoðe i copetuane dragoɳte Πas andaj Ɓariu beri kete urðere. Ndeper ɓiðe mbrɛterine timɛ te aðuronɛte ɛ te lavduronɛte Πɛrendia ɛ Ɓaniilit, sɛpsɛ ay eɛte i vertɛte ɛðɛ i perjɛteɛme Πɛrendi.

58. Te ndɛrduarite ɛ Jerusaλimɛsɛ πɛr se dyti. ΔΔΔΔΔΠΠΠ.

Qyrua mbɛrɛt' i Πɛrsianevɛ si ube zot' i Vavyλonese beri urðere, mɛ ane ɛ te cilit ɛpɛj lɛjɛja Iuðɛɳvɛ te kðɛneɛine nde memeðɛt te tyrɛ, ɛ te ndertonine perseri tɛmbuλine ɛðɛ qytɛtne. Πɛseðjɛte mije Iuðɛɳ ndeɳe uðe ɛqeje te Zorovavɛlit u keðyɛne nde Iɛrusalim ɛðɛ nisne te ndertonine tɛmpuλine. Samaritete armiqt' ɛ Iuðɛɳvɛ dɛɛne te mɛpnine ɛðɛ ata pjɛse nde ndertɛse te tɛmbuλit. Πo Iuðɛɳte nuk' i qasne, perandaj, u qirtuane nde mbɛrɛti si krye ngrites, ɛðɛ asiɛmenyraɛ puna undalua. Πo menuare

uđa perseri lɛ jɛja, ɛđɛ tɛmpuli u nder tua. Qe atehɛrɛɢ Iuđɛŋte muntn'ne te ađuronine liruare Πɛrendin' ɛ tyrɛ, ɛđɛ mbɛtne besetare nde ay, ɛđɛ nuk' u gabuane me nde fyrmeʎak-ađurimt.

59. Ɛsɵira. ΔΔΔΔΔΠIIII.

Gume prɛj Iuđɛŋvɛt mbɛtne nde Πɛrsi poper. Keta Iuđɛŋ ronine mire, po nde ditet te mberɛtit Artaksɛrksit rane nde te mađ pɛzik. Ky mberɛt leɢoj gruan' ɛ ti Astine nga mađeɢtia ɛ saj. Atehɛrɛ prune ɡiđe vaɢezat' ɛ bukura, per te sɡɛđure me te mirene per mberɛterɛɢe, ɛđɛ mberɛtit i pelqɛu Esđira ŋe Iuđɛoŋe ɛ vobɛkte. po fort ɛ bukure, ɛ cila pintɛ baɢke mɛ Marđokhɛne t'unɡine. Marđokhɛu dykɛ dendesuare nde mbrɛtetorɛ, ŋe dite diɡoj dy ɢerbetore qe po fjalonine per te vrare mberɛtne. Te dy oborarete u vrane, ɛđɛ uɢenua nde vivʎate kohe tarɛt' ɛ mberɛtit, ɛmeri i te cilit cbuloj, vrasjɛne Artaksɛrksi kistɛ lartesuare permbi ɡiđe oborarete Amane. Amani dontɛ ti uŋenine kryɛte ɛ ti faleɢine te ɡiđe, po Marđokhɛu dykɛ mbɛture bɛsetar nde liɡe te Πɛrendise, nuke dontɛ ŋɛriut tí falɛj. Πerandaj Amani ŋe mađeɢtuar u zemerua ɛđɛ u bɛtua qe te priɢtɛ Marđokhɛne baɢke mɛ ɡiđe kombin' ɛ Iuđɛŋɛt. I para kendroj mberɛtit ɛđɛ i đa sɛ Iuđɛŋte kundre keɢiʎonine pojtjɛn' ɛ ti, ɛđɛ asiɢmeŋyraɢ mberɛti farɛ pa mɛjtuare, beri urđere te vriteɢine ɡiđe Iuđɛŋte kudo qe iɢine ndeper ɡiđe anet' ɛ mberɛterise. Karterat' ɛ urđerit uɢkruane mbe ɡiđe juherat' ɛ mberɛterise, ɛđɛ uderguane nde per te ɡiđa

anete. Marđokhɛu vrapoj nde Esđira. Esđira urđe-ıoj ɡiđe Iuđɛŋte te aɡɛronine ɛ te faleɡine qe ti ɡpedontɛ Zoti nga ky pɛzik i mađ. Ani Esđira vatɛ perŋehɛrɛɡ nde mberɛti ɛđɛ julut te ɡpetontɛ te unɡin' ɛ saj mɛ te ɡiđe ŋe farasit' ɛ saj te cilete' nga mađeɡtia ɛ Amanit dote vdarseɡine. Mberɛti ato dit kiɡtɛ kenduare ɡiđe punerate qe ıɡine bere nde mberɛterit t' ati. Eđɛ dykɛ kenduare ɡɛti ɡkruare, sɛ Marđokhɛu i ɡpetoj rojtjɛne mberɛtit. Πa mɛ qene qe ndoŋe te mire Marđokhɛut mberɛti s' i kiɡtɛ bere, i mbaroj te luturat ɛ Esđirese plot gas. Eđɛ perŋe-hɛrɛɡ mberɛti ɡkroj kartera ndeper ɡiđ' anet ɛ mbe-rɛterise ti, qe te mos vere dore ŋɛri mbi Iuđɛŋte, ɛđɛ Amane urđeroj ta vrasene nd' ate dru qe kiɡ gatiture per Marđokhɛne.

60, JUБЕИТЕ NDЕNЕ ALEKSANDRIN'Е MAΘ ЕБЕ NDЕ ΠЕR ΠRITARЕT'Е TI.

Alɛksandri mađ mberɛt' i Maqɛđonise si priɡi pu-ɡtɛtne ɛ Πɛrsevɛ, u be zot ɛđɛ i Iuđɛse. Nde Iɛru-salim ɛ priti Alɛksandrine kryɛ pritti vɛɡure stolin' ɛ kryɛ prifterise ɛđɛ dykɛ vature pas ɡumice prif-ter ɛđɛ Λauzetare. Πo ɛđɛ Alɛksandri trɛgoj te mađ derim mbe kryɛ priftine ɛđɛ mbe fɛne Iuđaiɡtene, ɛđɛ i la Iuđɛŋte te lire, te veɡtonıne teaterise fɛn' ɛ tyrɛ. Πas vdɛkejɛse Alɛksandrit Iuđɛŋte u ndenepiɛ-ɡtuane me pare nde Πtolɛmɛŋte mbe rɛterit' ɛ Eɡy-ptese, ani nde Sɛlɛfqiđete mberɛterit' ɛ Syrise. Nde-ŋe Πtolɛmɛŋte Iuđɛŋte ɡkonine mire dykɛ pefyɛre

liresiɛt fɛn' ɛ tyrɛ. Vɛteme mbi Itolɛmɛne Fiλopatore u perzune. Ito Sɛlɛfqiâete ndoqne aɛpere Iuâɛŋte. Sɛlɛfku, Fiλopatri dergoj Iliοâoron nde Iɛrusalim qe te pelaçitɛ-tempuline. Ito Itɛrendia mundoj Iliοâoroŋ, ɛâɛ asiɛmenyraɛ u kâyɛ pa mbaruare keɛiλene. Ito ndjɛkejɛne ɛ tmeruare ɛ hoqne Iuâɛŋte nde ditet te Antiokhut. Ky mberɛt paderimes va te nde Iɛrusalim, ɛâɛ âɛri posi bagetine ɛume Iuâɛŋ. Itelaçíti ɛâɛ ndy u tɛmpuλin, nde te cilene vuri fŋrmeλakete. Ani nxori urâere, per Iuâɛŋte qe temohonine fɛn' ɛ tyrɛ, ɛâɛ te aâuronine fyrmeλakɛte, pas kuɛ nuke deŋontɛ denonɛje nde vdɛkjɛ, ndertoj murɛt' ɛ Iɛrusalimese ɛâɛ mɛst te asaj vuri ruajtes.

61. ELEAZARI. ΔΔΔΔΔΙ.

Nga frik' ɛ mundimɛvɛt ɛume Iuâɛŋ u bene fyrmeλak-aâuroŋes; po ɛâɛ ɛume kundre qendruane ŋinderiɛt. Nder keta iɛ ɛâɛ ŋlaku Elɛazari, i cili dɛɛ ɛâɛ pelqɛn me mire mundimɛ te ɛâɛ vdɛkejɛne, sɛ te hantɛ ŋɛλera, te cilate i ndaloutɛ liŋ' ɛ Moisiut ɛâɛ te dukɛj asiɛmenyraɛ, sɛ ndene teŋontɛ urâerin' ɛ mundoŋesit. Çe me dobion âoɛ te fitoŋ pak dit te mjɛra pojteje, ɛâɛ te pegeŋ per ŋiâeŋe ɛmerine t'im ɛâɛ te ap perdeftim te lik nde ɛume teriŋ. Ito ɛâɛ nde ɛpetofɛa mundimn' ɛ ŋɛrezevɛ, si dote ɛpetoŋ mundimn' ɛ te ŋaλit Itɛrendi, i cili mundon te ligene, ɛâɛ nde kete pojteje, ɛâɛ nde ate qe kɛmi per te vature? Itɛrandaj si te vdɛs ŋinderiɛt, ɛâs si c' i ka hiɛ plɛqerise s'imɛ, ɛâɛ te rinte mɛ ane te per deftimit çetitoŋ, sɛ ka hiɛ mɛ gas te

mađ te vdɛsene per liɡen' ɛ Hyjeɞne. Πa si đa keto uđa nde duart' ɛ mundoŋesevɛ. ɛđɛ si umundua mɛ ɞume mundimɛ aɞpere, vdiq deɞmoɪ per bɛsen' ɛ ti.

62. Juбeoиa mema eбe te ɞtate te bijt' e saj.

Bareɞ ɡinderiɞt vdiq mɛ dɛɞmimtorɛ vdɛkejɛ, ɛđɛ mirederoŋesɛja Iuđɛona meme Soλomonia mɛ te ɞtate te bijt' ɛ saj. Nde mɛs te mundimɛvɛ m' i mađi i đa mberɛtit. Çe kerkoŋ? Çe dote mesoɞ nga nɛ? Jɛmi gati te vdɛseme, sɛ te perçapojme liɡen' ɛ Hyjeɞme. Atehérɛ mberɛti si uzemerua urđeroj ɛđɛ ɛ anezuane, ɛđɛ ɛ hođe te ɡakuar nde ŋe kazan te nxɛhte. Keto te frikeɞmɛ mundimɛ si i pane, mema ɛđɛ te tjɛre te veλɛzerete gariɛtonine ŋɛri jatrine te vdistɛ ɡinderiɞt. I dyti si u anezua si i veλaj i đa pa ç per fryre mberɛtit. Mberɛt i lɪk, na vrɛt nde kete bote, po mberɛt' i ɡiđesɪse dote na nɡaλŋe nde pojtejɛ te jɛteɞme. Γiđ' ate ɡinderi dreguane ɛđɛ te tjɛrete sa mberɛti, ɛđɛ ata qe iɞine potuλa ati mbɛtne te habiture. Si i vrane te ɡaɞtet ŋɛrine pas tjatrit, zune me te vogeline te ɞtatine mɛ kođɛbɛ qe ta kđɛnine dykɛ zoṭuare ti ɛpnine bɛgati. Πo ɛ ɛma i đa te bɪrit saj. Biri im ne daɞuron t' et'eme, ɛ cila te lindi, te sisoj, te uɞkɛu ɡer me kɛte verse, deɡome mua. ɞi qjɛλine ɛđɛ đɛne, ɛđɛ te tjɛrate krijɛsa. Mɛjtohu sɛ Πɛrendia i ka bere te ɡiđa prɛj farezese, ɛđɛ mos u tremp nga keta qe trupne vrasene, po ɞpirtite se mundine ti bejne as ɡe, duromundimɛte

qe te te kɛm baɛke mɛ tet veʌɛzer per para Hɛrendise. Keto ða mema, sãɛ çuni kliði. Nuke degoj urãerin' ɛ mberɛtit, depon nde lig'ɛ Hyjeɛme. Ho ti o i pa drɛjte ɛãɛ i paliges mberɛt, trembu nga gyq'i Hyjeɛme. Tim veʌɛzere ɛãɛ une dykɛ duruare pak, pas capoime nde pojteje te jeteɛme; po ti dote mundoneɛe nga Hɛrendia drɛjt gykatesi. Atehɛrɛ mberɛti si uzemerua urãeroj ɛãɛ ɛ munduane me tɛper nga te tjerete. Eãɛ bɛsetarɛa meme si umundua ɛãɛ ajo vdiq, si pa te giðe te bijte qe vdiqne deɛmimtare per bɛsene ɛãɛ per ɛmerin' ɛ te vertɛtit ɛ te vɛtemit Hɛrendi.

69. Makkavejte.

He prift qe ɛmeronɛj Mattaðia mɛ qene qe nuke munte te ɛihtɛ te keqiate, qe pesonine qekombasit'ɛ i ku nde mal mɛ te pɛset te bijt' ɛ ti. Atjɛ pa vane ɛãɛ ɛume te tjɛre mirederoqes ɛ memeãɛdaɛuroqes Iuãɛq dykɛ i kure nga puɛtɛt mundimi. Mattaðia mɛ ɛoket' ɛ ti pɛðvinine vendɛvɛt, ɛãɛ vdarnine vomerat te fyrmeʌakevɛ ɛãɛ mburonine ligen' ɛ Hɛrendise. Has si u mplak Mattaðia griɛi te bijte ɛãɛ u ða atyrɛ. Bjɛmãit' ɛ mi ɛihni sɛ puɛtɛtmundoneɛmi ɛãɛ ndiqemi. Mburoni pra ginderiɛt bɛsene ɛãɛ memeãɛne tene. Kujtoj çe bene aterite tane ɛãɛ si u lavderuane. Sa qe kane ɛperɛse nde Hɛrendia ɛpetojne. Kini pra garjɛt ɛãɛ mos ju trempni te pabɛseve, sɛpsɛ te pabɛsete sot jane, ɛãɛ nɛsere sdukɛne me. Veʌaj juaj Simoni eɛte i mençme ɛãɛ ɛ deponi ate si ate; pa Iuða Makkavɛu eɛte trim ɛãɛ ay dote jɛte

kryɛ prurɛsi juaj. Ani i bɛkoj ata ɛðɛ pas paK hohe vdiq.

64. Juda Makkaveu.

Buri Iuða Makkavɛu baɛke mɛ ɛoket' ɛ ti qe iɛine mbelɛðure perzuri nga te piðe anete te pa bɛsete. dykɛ ðɛrur, jo vɛtem' ata, po ɛðɛ fɛmohoɲesit' Iuðɛɲte. Antiokhu si mesoj keto dergoj kundre Iuðese Lysiane mɛ uɛteri ɛumenɛmure. Ho Iuða ɛ vittoj mɛ ndihmen' ɛ Hyjeɛme. Has ca te tjɛra vittimɛ Iuða hyri vittimprures nde Iɛrusalim. Hassi ɛ qeroj tɛmpuÀin' ɛ ɛkrɛtuare te Hɛrendise, ɛðɛ krɛmteruane mɛ kurbane tɛte dit. Barejɛne ɛ uɛtetorite s'e mundi ta duronte Antiokhu, ɛpɛjtoj mɛ uɛteri te maðɛ tɛ çondoɲe Iuðɛɲte, ɛðɛ te bartɛ Iɛrusalimne. Ho Hɛrendia ɛ mundoj; sɛpsɛ ra nga qerja ɛðɛ u plagos per vdɛkejɛ, ɛðɛ vdiq. Her prites'i ti Antiokhu Efpatori ɛrâi mɛ fuqi te frikeɛmɛ kundre Iuðese. Ho mɛ qene qe nuke mundi ta vittontɛ, ungut te beɲe pa qe ɛðɛ tu zotonɛj atyrɛ per liresin' ɛ fɛse. Bimitri perprites' i Antiokhut dergoj kundre Iuðese uɛtetore ɛ ti Vakkhiðe mɛ ɛume uɛteri. Ɛoket' ɛ Iuðese utrempne ɛðɛ uperhapne, te pake mbɛtne bɛsetare nde ay. Ho pindetari Iuða leftoj mɛ ata te paket ɛðɛ ra i vdɛkure. Te piðe Iuðɛɲte klane vdɛkejɛn' ɛ ti.

65. Jonaθani, Simoni, yrkanbi.

Herprites' i Iuðese u be trimi i veλaj Ionaðani. Ky si vittoj Vakkhiãe, ε nguti te bentε mε ate paqe εãε te lintε Iuãene liruare. Ho nde funt u vra Ionaðani nga uεtetori Tryfoni. Has Ionaðanit pareprures i Iuãεηvε u be i fundit bir' i Mattaðise Simoni. Ho pak kohe vεteme mbεt nde paresi Simoni, εãε vdiq dykε vrare mε kobim, ay εãε femij' ε ti. He vεteme nga femij'ε ti εpetoj, Ioanini i cili u εmerua Yrkano, i cili u be εãε perprites' i te atite ti. Yrkanoj perzuri farε se giðas Syriηte nga Iuãεa, εãε sieməηyrae komb' i Iuãεηvε u be perseri i mað ε i forte. Ho pas Yrkanãoj nderfarera qarta εãε çkyεreje dobetuane Iuãεηte. Eãε ndarjεte nde fε te Farisεηvε εãε te Saðuqεηvε. ε εuane nga Iuãεηte irederimεne ε vertεte ε ziline ε fεse. Munde funt Romanete i poberuane Iuãεηte, εãε leçitne per mberεt te tyrε Iroðine, mbi te cilitε u lint **Cpetimtari** yne, sikunder kiεine ðene Haraðenesite.

Funt.

NDAJVIERMA

Vendimɛ te Ceŋtɛse Ckrɛse ŋe te Mesuare perjaɛta.

1

Sa umaðuane vɛperat' ɛ tua o Zot: te ŋiða i berɛ mɛ urti. *[Ilsaλm. 103: Ser. 24].*

Qiɛjte trɛgojene lavdin' ɛ Ilɛrendise; pa berjɛn' ɛ duarvɛt ti deftɛn qendresa. *[Ilsaλm. 18].*

Ti jɛ ay Zot' i vɛteme, ti berɛ qjɛλin' ɛðɛ qiɛλin'ɛ qjɛλit, ɛðɛ ŋiðe qendrimejɛn' ɛ atyrɛ, ðɛne ɛðɛ ŋiðe sa jane nde ate, dɛterat ɛðɛ ŋiðe çe nde ato: ɛðɛ ti pojeben te ŋiða, ɛðɛ ty te falɛne uɛteria ɛ qiɛjvɛt. *[Nɛɛmia 9: 6].*

2

Sɛ ti nuke jɛ Ilɛrendi qe do paliperi: nuke dote pije perane tejɛ ı ligu: as per mbɛtene kundreliɛesit kundruɛλ syvet tu. *[Ilsaλm. 5: 5].*

3

Nga ŋɛriu ŋaketuar ɛðɛ nga djalari Zotit i vjɛn te ndohete. *[Ilsaλm. 5: 6].*

4

Eðɛ bota ɛkoŋ, ŋðɛ deɛerimi asaj: po ay qe beu

daɕimimin ε Hɛrendise mbɛtɛt per jɛte. *(Lɛtre ε Ioan. I. 2: 17).*

5

Cume mɛndimɛ nde zemeret te ŋɛriut; po kɛ ɕiλeja ε Hɛrendise mbɛtɛte per jɛte. *(Liɣerat 19: 21).*
Hɛrendia u kundreɕton maɑeɕtorevɛt. *(Iakov. 4: 6).*

6

I bɛsoj Avraami Hɛrendise: ɛɑɛ i u ŋoh ati per drɛjtesyne. *[Te berete 15: 6].*
Na ata qe largoŋene vɛtehɛne nga Hɛrendia ndɛk dote vdirɛne. *[Hsaλ. 72: 27].*

7

Mɛ bɛse Avraami pruri Isaakune kur provohɛj: ɛɑɛ vɛteme lindurine pruri (per kurban) dykɛ mɛnduare sɛ ɛɑɛ nrɛj se vdɛkuriɛ te ŋgaλŋe munt Hɛrendia. *(Evr. 11: 17).*

8

Kuɛ munt te ɓɛŋe grua trimosɛ? sɛpsɛ ε ketiλa eɕte me ε çemuare sɛ margaritarete. *[Liɣerat. 31: 10].*

9

Mos u munt prɛj se kɛqɛse po munt mɛ ane te se mirese te kɛqɛne. *[Rom. 12: 21).*

10

Fiɑe sa te doni t' ubeŋene juvɛ ŋɛrezite, keɕtu beni ɛɑɛ ju atyrɛ (*Matɑ. 7: 12*).

Funi, ɛɑɛ Zoti paste lavdi.

RA-BUA I NDIHMBTARBVET

EMRATB	Fr.	EMRATB	Fr.
Nde Nεgovan te Cqiperise.		Zoti Kosta Qirici. .	2
Zoti Sotir A. Xoxε.	20	„ Hristo K. Qirici	5
„ Vasil A. Xoxε.	20	„ Mihal Б. Tεgo .	1
„ Бimitraqi A. Zisit.	15	„ Veλεz. П. Γεorgi	4
„ Jani C. Tasi. .	20	„ Stεrjo Januli Fotograf . . .	2
„ Tεgo S. Hristo	20	„ Kosta Б. Aεtozi.	5
„ Бimitr. Josif.. .	10		
„ Niđi V. Nasε. .	10	**Nde Bεlkamεn**	
„ Cotuli V. Toli.	5	„ Janul Б. Kosma	10
„ Nikoλa V. Nasε	5	„ Kosta V. Tεgo .	2
„ Γεorgi T. Maruϭo	5	„ Γεorgi S. Бεdε .	5
„ Nik. I. Radimiϭ.	5	„ Kosta A. Miϭas.	2
„ Ие memeđεtar i flakte . . .	10	„ Бimitri N. Nεdεlko	2
„ Бimitri N. Kolçe.	5	„ Γεorgi K. Taϭika.	2
„ Nikoλa Floros.	5	„ Γεorgi V. Kotađano	3
„ Nik. Γεorgit . .	5	„ Kosta Dεdε . .	5
„ Naqi Б. Bocit.	5		
„ Nik. A. Ziko Stađit	5	**Nde Korçe**	
„ Anast. Ristanit.	5	Zoti Бim. S. Baltiku.	2
„ Mihail Бimitri.	5	„ Veλaz. M. Пapa.	5
„ Naum'i Cicit .	5	„ Vasil A. Пrifti-Rεova . . .	1
„ Ие Cqipetar.	5	„ Notε Rεova . .	5
„ Бimitri V. Nasε.	10	„ Пandεli M. Opari.	2
Hrist. Пapanikoλa	2	„ Λazo Sp. Alarupi.	2

BKSH

Citæte 30 bane, 2 ½ groš.

BKSH